NUMERO 13 MARS 1983

ສະໂມສອນວັທນະທັມແລະ ຄົ້ນຄວ້າປະເພນີລາວ

CERCLE DE CULTURE ET DE RECHERCHES LAOTIENNES

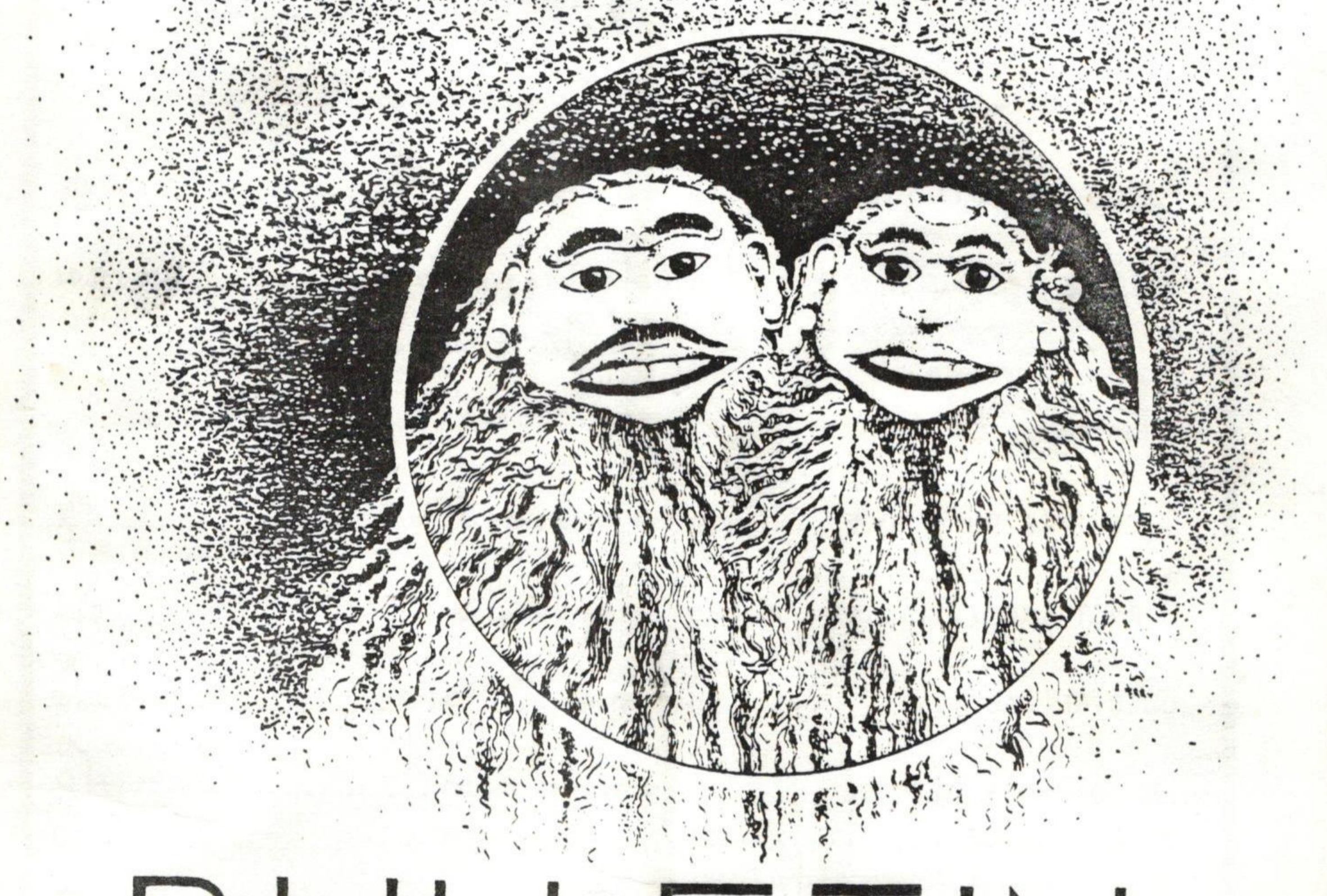

BULLETIN

D'INFORMATION ET DE LIAISON DU C. C. R. L.

20 RUE DE LOURMEL 75015 PARIS

COMMISSION PARITAIRE 63 763

SOMMAIRE

EDITORIAL .....3 ບົດບັນນາທິການ.....ນ

LETTRE DE LA RÉDACTION ....4 ຈົດໝາຍ ຈາກ ກອງບັນນາທິການ.....ຄ

ACTUALITÉS .....5 ຂ່າວ.....ຄ

HIT 12, KHONG 14 .....8 ຮົ ໑໒, ຄອງ ໑໔.....ຖ

DIN DON TONE NGA .....11 ດິ່ນດອນຕ່ອນຫຍ້າ, ແຂວງ ຫົວພັນ...໑໑

VIE ET SOCIÉTÉ .....14 ຊີວິດ ແລະ ສັງຄົມ.....໑໔

- *Portrait d'un artiste lao : RASI* - ຣາສີ.....

- *Réfugiés Lao aux U.S.A.* - ອົພຍົບລາວ ທີ່ສະຫະຣັຖ ອະເມຣິກາ.....

POÉSIE : TOURMENTE .....18 ກວີ, ຫວັ່ນ.....໑ຖ

TRIBUNE DES AUTEURS LAO ..19 ເວທີນັກຂຽນລາວ.....໑ນ

- *Depuis ce jour là ..... jusqu'à présent* - ແຕ່ມື້ນັ້ນ ຈົນເຖິງມື້ນີ້.....

- *Mon coeur* - ຫົວໃຈຂອງເຮົາ.....

ACTIVITÉS DU CERCLE .....27 ກິຈການຂອງສົມສ່ວນ.....໒ຖ

CARNET LAO .....29 ຕ້ອງຮ້ອງປ່າວ.....໒ນ

CUISINE LAO .....30 ວິທີຄົວກິນ ລາວ.....ມ໐

LE COIN DES RATS DE BIBLIOTHÈQUE .....31 ສາສາຣສນຸດ.....ມ໑

Compte-rendu : Contemporary Laos

ປະກາດ

ຂ່າວສານ ຂອງ ສົມສ່ວນ ຈະໄດ້ເອົາເຖິງແຂວງ ຝັ່ງສາວ (ດິ່ນດອນຕອນຫຍ້າ) ສນັ້ນ ຈຶ່ງ ຂໍ ປະກາດ ມາຍັງ ປະຊາຊົນ ຫວ ຜູ້ທີ່ເຄີຍໄປຢູ-ຮູ້ຮັດຄອງ ປະເພນີ ແລະ ຄວາມເປັນ ຢູ່ ຂອງແຂວງນັ້ນ, ຈົ່ງຊ່ວຍ ສົ່ງ ເອກະສານ ຫວ ຄວາມຊົງຈຳ ຂອງທ່ານໄປໃຫ້ ສົມສ່ວນ ດ້ວຍ ເພື່ອ ຈະ ໄດ້ ເປັນ ປະໂຫຍດ ໃນການ ຄົ້ນຊຸມຕໍ່ໄປ - ຂໍຂອບໃຈ - ບ.ກ.

Au cours de l'Assemblée Générale annuelle du Cercle, le 15 Janvier dernier, notre Président Amphay DORE, a présenté le rapport d'activités de l'exercice 1982.

Nous en retiendrons les points les plus importants, constitué par une intense activité de publications (Bulletin d'Information et de Liaison, Revue Péninsule, réimpression d'ouvrages, traduction de textes anciens etc.), des conférences bi-mensuelles régulières sur divers sujets intéressant le Laos et des expositions fructueuses d'art et d'artisanat laotiens.

L'organisation du Cercle s'est également développée et renforcée dans les villes de province (Clermont-Ferrand, Cognac, Mulhouse) et à l'étranger (Santa Anna, Californie).

Le point faible de notre action reste l'aménagement du Centre de Documentation parisien (113-115 rue de Flandre, Paris 19), pour lequel nous avons manqué de moyens financiers. Tout en poursuivant notre effort sur les publications, conférences et expositions, nous nous attacherons particulièrement, en 1983, à améliorer notre Centre, notamment en y achevant le Labo-photos afin de réaliser les expositions projetées depuis longtemps.

L'année 83 sera sous le signe de la photographie!

ตามรายงานของท่าน อำพัน โดเร ก่ยวกับกิจกรรมของสโมสรในปี ที่ผ่านมานี้, นอกเหนือจะสังเกตได้ว่า กิจกรรมส่วนใหญ่ เป็นหลัก ได้แก่การพิมพ์เผยแพร่ หนังสือและเอกสารต่างๆ (จ่าหน่ายของสโมสร, การขาย แปลงญวน, พิมพ์ซ้ำ, และการแต่งสี...) นอกจากนั้น, กระแห่งกิจกรรม ปาฐกถา ก่ยวกับงานฝีมือลาวถูกเห็นว่าได้รับความสนใจ และสับสนเป็นพิเศษ. ในปีที่ผ่านมานี้, สโมสรยังได้เริ่มจัดให้มีการแลกหัตถกรรม อีก : ถ้วยแจกันเครื่องกระเบื้อง.

การจัดตั้งของสโมสรได้ขยายไปต่างแดน (แคลิฟอร์เนีย, โกย็อก, มุลเฮ้) และต่างประเทศ (ฝรั่งเศสตอนใต้, จังหวัดโพก็อง).

เถ้าจ่างใดก็ตาม, จุดอ่อนของสโมสรในขณะนี้ยังแม่นการขัดขวางด้านการเงิน ฝรั่งเศสยังจำเป็นต้องปรับปรุง!.

ในปี ๑๙๘๓ นี้ , ถ้าหากการขัดขวางสิ้นสุดลง, สโมสรมีโครงการจัดตั้งกิจกรรมก่ยวกับการถ่ายรูปเพื่อจะเป็นกิจกรรมเด่นต่อไป

(อ่านต่อหน้า 32)

จดหมาย ลาก.
กองบรรณาธิการ
Lettre de la rédaction

L'intérêt croissant des lecteurs, dont témoigne le nombre de lettres de plus en plus important que nous recevons, nous a amené à repenser la conception du Bulletin.

Sur le fond, un besoin d'approfondissement, "d'en connaître davantage" s'est exprimé, surtout à l'occasion de notre exposition sur les tissages anciens de Samneua. Nous en tiendrons compte en insistant sur les sujets abordés : par exemple, nous poursuivons dans ce numéro notre exploration de l'histoire et des traditions de la belle province "Muong mi hân"(Samneua), avant de passer à une autre région du Laos.

Pour marquer l'année 83, de nouvelles rubriques ont été créées notamment "Hit 12" ou le cycle des fêtes des 12 mois, "Din Don Ton Gna Lao", traitant de l'histoire et des traditions des différentes provinces lao, considérées du Nord au Sud; "Sivit lê Sangkhom":"Vie et Société" et"Sivit lê Sasana":"Vie et Religion", qui aborderont respectivement les sujets relatifs à la vie sociale et religieuse de la communauté laotienne.

Plus que jamais, le comité de rédaction compte sur votre collaboration. Tout matériaux concernant l'histoire, les traditions, les témoignages, etc. nous intéressent et seront les biens venus. D'avance merci pour votre c o n t r i b u t i o n !

La Comité de Rédaction

จากกองบรรณาธิการ

ผู้อ่าน, จึงมาให้กองบรรณาธิการของพวกเรา ถือเป็นและปรับสมัครของจำนวนเพิ่มขึ้น พอสมควรในช่วงนี้.

ข้อเสนอที่อยากรู้แบบเจาะจงกับชีวิตของและประเพณีต่างๆของเมืองลาว (ซึ่งจะเห็นได้จากคอลัมน์ใจเป็นบางส่วนของคิมลาว ที่มาจากการสนองตอบของท่านเอง), นอกเราจึงเห็นว่านับเป็นเสียงจากที่ต้องถือเป็นข่าวสารอันนี้ให้เป็นไปในทางที่ดีกว่า.

สมัยนะ, พวกเราจึงได้คิดค้นเอาคอลัมน์แบบใหม่มาสนองที่เรียกว่า: " ฮิตสิบสอง, คองสิบสี่; " " ถิ่นอบตอบหน้า " (ซึ่งจะเว้าเถิงอัมนะทันและประวัติศาสตร์ของแต่ละแขวง , แต่ละเขตโดยเฉพาะ) " ฮีตแนะสังคม ", " ฮีตแนะสาสนา " จะเว้าเถิงการเป็นอยู่ของคิมลาวเราที่ต่างประเทศ.

และเพื่อจะตอบสนองความต้องการของผู้อ่านอันนี้ได้ , ก็ต้องมีการร่วมไม้ร่วมมือจากคิมลาวเราเอง. สมัย, ทางกองบรรณาธิการจึงร้องเป็นมิตรต่อท่านผู้อ่าน , จึงได้สิ่งบิดความ , เอกสาร หลื ประสบการณ์ของตัวเองไปให้สโมสรเพื่อจะได้ลีลาและเดียแต่ไป.

ขอบใจมาล่วงหน้า.

จากกองบรรณาธิการ

Situation intérieure laotienne

Tandis que se renforce l'emprise du PC, les réformes de structure privilégient les technocrates. Les dirigeants laotiens s'emploient à rénover l'appareil de gestion de l'Etat: "60% des bureaucrates devront rentrer dans le cycle de la production" explique le vice-ministre de la construction.

Nécessité faisant loi, les dirigeants de Vientiane ont dû appeler aux affaires des hommes de métier sans se soucier de leurs états de service antérieurs ni de l'orthodoxie de leur formation. L'appel à ces "managers" annonce-t-il un changement de cap ? Mr Phoumi Vongvichit ne renonce pas à créer un "nouvel homme "laotien; à son sens, il n'est pas question de fermer les centres de rééducation. (M.I5/9).

Sur le plan économique le Laos n'aura pas atteint en I982 l'objectif qu'il s'était fixé pour sa récolte de paddy (I.I43 million de tonnes en I98I). La résistance qu'opposent les paysans au système socialiste de production, mal géré et pauvre en moyens matériels, a contraint les autorités locales à s'en tenir à l'encouragement de " l'aspect positif de l'économie privée".
Le Laos, qui a abordé la deuxième année de son plan quinquénnal, donne la priorité à l'essort de la petite industrie, appelée à transformer les produits du sol et à servir au développement de l'agriculture. La renégociation du contrat de livraison de courant électrique à la Thailande à partir du barrage dela Nam Ngum, dont la Banque mondiale finance une nouvelle extention, procure au Trésor une rentrée annuelle de devises d'environ 20 millions de dollars, consacrés, pour l'achat de produits pétroliers. Les concours internationaux demeurent modestes au regard des besoins : environ 60 millions de dollars, tous états confondus. (M. Bilan éco. et soc.)

Les affaires religieuses, dont était chargé Mr. Phoumi Vongvichit, entre autres fonctions qu'il conserve, ne figurent plus désormais dans ses attributions ni dans celles d'aucun ministre (M. I5/I/83).

Enfin, on peut citer la présence vietnamienne de 40.000 hommes organisée en sept divisions : cinq divisions d'infanterie à effectifs, la 556e du train et la 530e division du génie. Ces deux dernières s'occupent de la construction de la route 9 allant au Vietnam et de la pose d'un pipe-line rejoignant le port de Danang. Le développement de la route I3 du Nord au Sud a été stoppé depuis la mort d'un ingénieur danois au cours d'une embouscade. (La Crise I7/II/82).

L'opposition laotienne

Le général Phoumi Nosavan, ancien premier ministre, maintient son projet de gouvernement antivietnamien malgré la défiance des autorités thailandaises à son égard : il entend former un gouvernement national en territoire laotien et non pas en exil (II/IO).

Relations lao-françaises

Les projets de coopération entre Paris et Vientiane après la nomination de Mr J-N de Bouillane de Lacoste comme nouvel ambassadeur de France : Mr. Phoumi Vongvichit invite le gouvernement français à "étudier la possibilité d'accorder au Laos les aides nécessaires". Soucieux de ne pas se placer en position de demandeur, les dirigeants laotiens préfèrent que Paris fasse des propositions concrètes. Du côté français, on estime que c'est à l'autre partie de faire le premier pas, faute de pouvoir évaluer les besoins du pays. (M.8/IO).

Les autorités laotiennes ont signé avec la division santé de la société Rhône-Poulenc un contrat de fourniture de produits pharmaceutiques et de matériels médicaux. Cette commande, la première passée avec la France depuis I975, porte sur un montant d'environ un million de dollars. (M.6/I/83).

Combodge

Le prince Sihanouk, de retour de sa retraite de Pyongyang, dresse un bilan de six mois à la présidence du gouvernement de coalition avec les Khmers rouges et les nationalistes de Mr Son Sann: il est assez négatif pour le décider à suspendre ses activités politiques et diplomatiques .

La principale raison, selon une note confidenfielle remise à ses partisans, est le refus des pays favorables à la coalition de le soutenir. (M.4/I/83).

Les troupes vietnamo-khmères lancent près de la frontière thailandaise une nouvelle offensive pour tenter de reprendre le contrôle de plusieurs villages cambodgiens dont les soldats du F.N.L.P.K. de Mr Son Sann s'étaient rendus maîtres.

Toutefois, les opérations militaires ne semblent pas avoir l'ampleur qu'elles avaient eue l'an dernier à la même époque. Une offensive de grande envergure gênerait les efforts déployés par Hanoï en vue de gagner des appuis au sommet des pays non-alignés qui doit se réunir du Ier au II Mars I983 à New-Delhi.

L'arrivée soudaine à Bangkok du prince Sihanouk relance les spéculations au sujet de contacts secrets entre les parties en conflit dans l'affaire cambodgienne.

A Pékin, les diplomates vietnamiens parlent désormais du prince en termes favorables, le présentant comme un "patriote" dont le désir de rentrer dans son pays est compréhensible. L'ancien souverain, confie-t-on de même source, pourrait se voir confier à Phnom-Penh un rôle de conseiller comparable à celui que joue au Laos le prince Souvanna Phouma.

Vietnam

Mr Nguyen Co Thach, ministre vietnamien des affaires étrangères, se prononce pour la politique de la " chaise vide", c'est-à-dire la non-invitation des deux gouvernements qui se disputent la représentation du Cambodge, lors du sommet des non-alignés qui doit se tenir en Mars dans la capitale indienne (I7/I2).

Mr. Thach continue de lier le retrait total des troupes vietnamiennes du Cambodge à la signature d'un traité de non-agression avec Pékin. En décidant unilatéralement en Juillet dernier, de rapatrier du Cambodge quelques unités, le ministre estime que son gouvernement a "envoyé la balle dans l'autre camp".

Mais sur deux points Hanoï ne transigera jamais : "Pas de retour au pouvoir de Pol Pot; la solidarité entre les trois pays indochinois est sacrée". (7/I/83).

Thaïlande

L'ambassadeur de France à Bangkok a informé le gouvernement thaïlandais de la décision de Paris d'accueillir cinq mille cinq cents réfugiés indochinois se trouvant en Thaïlande.

Les opérations de départ de ces réfugiés, qui attendent actuellement dans le camp de transit de Phanat-Nikhom, ont été amorcées le Ier Janvier; ils devraient partir à un rythme d'environ trois cents par mois. (8/I/83).

A quelques mois des élections législatives qui doivent se tenir le I2Juin, l'armée s'efforce de conserver son rôle politique.

A la suite du scrutin, les élus de la Chambre des représentants bénéficieraient de pouvoirs plus étendus, conformément à la Constitution, qui prévoit une diminution des prérogatives du Sénat, dont les membres, nommés, sont en grande partie des militaires.

D'ores et déjà, plusieurs députés et sénateurs font campagne pour que le Parlement soit convoqué en session extraordinaire afin de modifier le mode de scrutin. Le général Arthit Kamlang-Ek, l'homme fort du pays, a récemment souhaité qu'une telle démarche soit faite sans délai (22/I/83).

Phra Sangkharaj lao

A l'occasion des 91 ans du Pra Sangkharaj, une cérémonie religieuse fut organisée à Wat Mahathat, à Bang Kok.

Le Pra Sangkharaj qui est le patriarche de l'Eglise bouddhique lao est réfugié depuis plusieurs années en Thailande.

Réfugiés

Le Jeudi 9/12, TF1 a fait le point sur la situation des réfugiés stattionnés en Thailande, notamment concernant les retours au Laos.

La revue "Les Réfugiés" avait dans son N° 12 (Décembre I982) donné les chiffres suivants : le 1/11/82 : il y eu 1.800 rapatriés dits-volontaires, dont 70 % originaires des plaines et 30 % originaires des montagnes.

Presse lao

Un nouveau journal bi-mensuel "Champa Muong Lao" en langue lao a vu le jour (1er numéro le 15/12/82), animé par une dynamique équipe composée d'anciens étudiants de l'IRDA.

Abonnement annuel : 100 Francs
16 rue Jean Zay
94120 FONTENAY-SOUS-BOIS
Tél : (1)' 877.22.40.

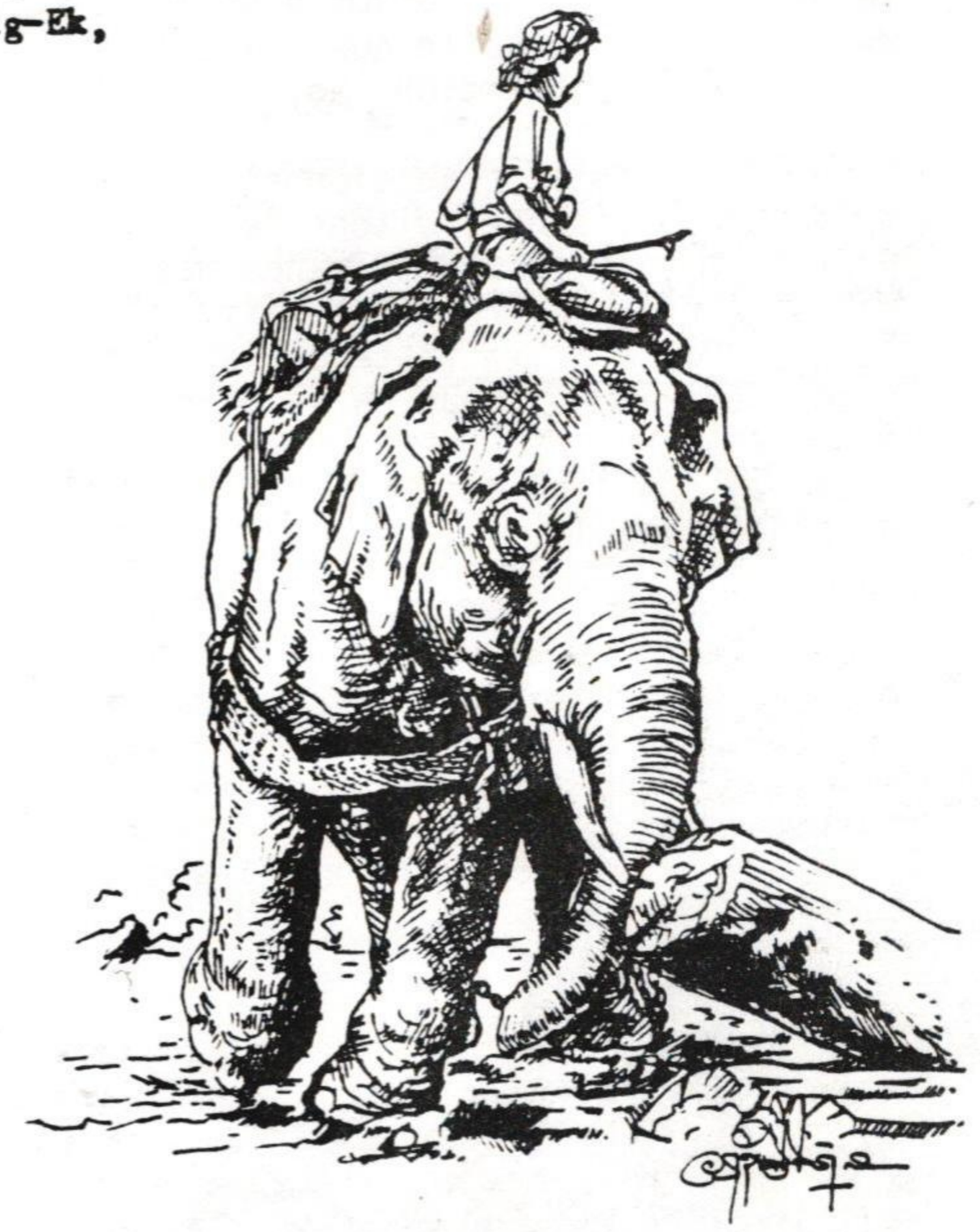

LES "12 TRADITIONS ET LES 14 RÈGLEMENTS" (HIT 12, KHONG 14)

par Lao-Neua sont rédigés à partir du livre "Vatthanatham lè hitkhong paphéni an di ngam khong lao" ("Les belles traditions lao) du Vénérable Khamphoun PHILAVONGS.

Le livre traite, d'une part, des fêtes mensuelles et, d'autre part, des règles de conduite que doivent respecter la population lao.

Parmi les fêtes traditionnelles du début de l'année, citons le Boun khao chi (fête d'offrande des pains de riz) au Troisième mois, le Boun Makha Bouxa (fête de la Grande offrande) au 3e ou 4e mois, et le Boun Phravét (fête du Vessantara) que l'on célèbre entre le 4e et le 6e mois.

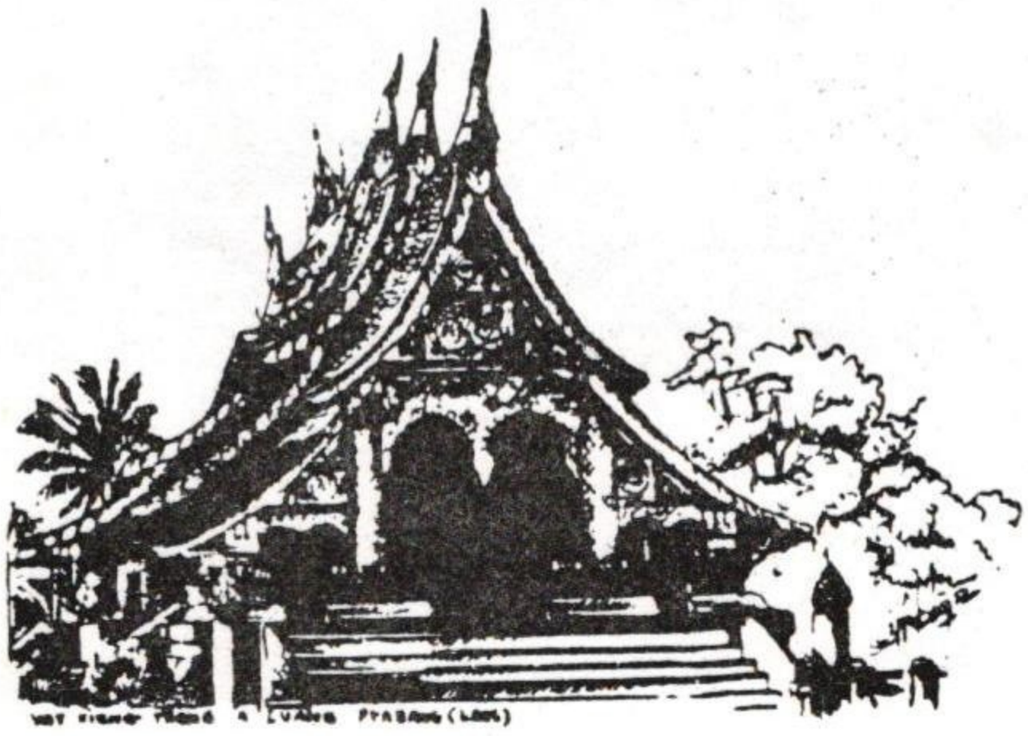

ฮีตสิบสอง

ครูบาอาจารย์: ถาวรเพ็ด

ฮีตสิบสองนี้ ข้าพะเจ้าได้รวบรวม ฮีตสิบสอง ออกมาจาก ที่เป็นหนังสือเก่าที่มีมาแต่ดั้งเดิม ที่เขาเรียกว่า " ฮีตสิบสองคองสิบข้อ " ของชนชาติลาว คำนี้ มีความว่า. เมื่อเป็นการยึดถือปฏิบัติ ฮีตสิบสองคองสิบข้อของลาวเรานั้นให้ - เยิ่งๆ ขึ้นไปได้ดีรุ่งเรือง ดั่งพระพันธุ์พระวงศ์จ้าเจ้า - เมื่อจะได้รักษาและถ่ายทอดให้ลูกหลานสืบรับไปต่อไป.

- สิบต่างด้าว ได้ยกเอาคองประเพณีของเราให้เห็นว่าเป็นจุดมุ่งหมายอันแจ่มใสของสังคม ดั่งพระพันธุ์พระวงศ์ปฏิบัติมาแต่ล้านะเจ้าคือว่าจุดมุ่งหมายอันบริสุทธิ์ของชีวิตมนุษย์ ที่มาจากความเอื้อใจใส่จากพ่อถ่านกู้เป็น. พ่อแม่ - อ้าย - เอื้อย ป่าฮุ่งเฮียนหนอกน้อยๆ - ปู่ย่า - ลุก - หลาน ให้สืบนาสืบใจกัน ดั่งพระพันธุ์ของสิบสี่กับตั้งแต่การแจ้งจา - อ่าน - แจะสิดสูงพาสาวาอ ลืมไปสนิมจิ่งฮ่ากปี่ๆ ลองหวังอันนั้นๆยังเบื่อบ่อนจุดาวหุกถ้อยหัวๆ ลำแจ้งโปรดหื้อว่า " พาสา บอกว่า เรา ก่แจ้งใจได้ยากๆว่าๆดอ่า หากบาสาของเรา ถืกเร็กให้สาบสูบไปแล้วคองเป็นจุดของเรา ก่จะบ่มีคองยะยายหยังเวีย.

ฮีตสิบสอง คองสิบสี่ ข้าพะเจ้าได้รวบรวมเอาแบบสั้นๆพะยายามบ่ให้เสียเนื้อหาสาคับแจะจะเอ้าเถิงบุนแจะบุนเตสองบุนเท่าบั้นโดยหื่จะบ่เอ้าเถิงลายละยวดของการหาบุนเพาะจะเป็นการสับสิบจิบเกินไป.

ยักยิบสอง ในหนึ่ง หมายเอาประเพณีการบวช
บุษตามเดือนทั้ง 12 เดือน เว้นประเพณีที่จะต้อง
ทำตามเดือนพิเศษนี้บุรานเคยทำมา.

- บุษเข้าจี่ -

คำว่าเข้าจี่ ได้แก่เข้าพองอันปิ้งสาง ๆ ในที่สุกแล้ว
ไว้ถวายว่า " เข้าจี่ " ภิกษุการบวชในเดือน 3
จะเป็นข้าวปิ้นหรือข้าวแสนก็ได้ แต่นิยมบวชกับ
เพ่นภัตตาหารเดือน 3 ด้วยเหตุนี้ จึงได้ชื่อ
ว่าบุษเดือน 3 หรือ บุษเข้าจี่.

- มูษเหตุของบุษ -
==========

- เดือนสามเป็นเดือนที่ก่อเข้าสารเสร็จแล้ว
ชาวบ้านมีกิจที่ก่อกับการเลี้ยงพา จึงต่อกับ
เสร็จบุษเข้าจี่ถวายแก่พระพิสุทธิ ๆ โดยมีมูลเหตุ
เรื่องไว้ในทัฬหะบิดว่า . มาณพหนึ่งเลี้ยก
เข้าจี่ถวายแด่พระเมฆเจ้าแล้วพระอาบัติเกิด
ลับพระสิงฆิรับแล้วบางคิดว่าสิงจะบริสุทธิ์เอ
สิงจะกินให้พ้นหิวกายกิน เพราะอาหารของบาง
บำบัดมิด (เสร็จบ่าม) พระอิงรับแล้วฉัน
อาจะจิดของบาง จึงรับสิงให้พระอาบัติ ปุวาด
อาสนะฉิงประทับนั่งสันในที่นั้น บางเกิดปิติยินดี
เป็นกำลังเพราะได้ฟังธรรมะเทสนาที่พระอิงฆิง
สเดงได้บรรลุโสดาปัตติผลด้วยอานิสิงถวายเข้าจี่
นั้นเป็นมูลเหตุ คะยิ้มไว้ฉากอานิสิงเหล่าหานี้
จึงพากันเสร็จหานบุษนี้ ก็เป็นประเพณี ประจำเดือน
3 สืบต่นาจนเท้าทุกอันนี้ .

- บุษมาคะบูชา -
==========

ในเดือน 3 นี้ นอกจากเสร็จบุษเข้าจี่แล้ว
ยังมีบุษมาคะอีก บุษมาคะนี้ก่อว่าสำคัญเพราะเป็น
เรื่องกล่าวถึงพระพุทเจ้าเสด็จมาโปรดพระญาติ
ครั้ง นิกหนึ่งกาลมาคะหาในวันเพ็ญ เดือน 3 ใน
ปีปกตินาส แต่ถ้าปีใดมีอธิกมาสจึงเดือนเกิน
เป็น 3 สองหนเดือนไปวันเพ็ญเดือนสี่ ภาษาบูชา
ด้วย อานิสเสวะปะติบัดตามคำสั่งสอนของพระ
พุทเจ้า เบื้องในวันมาคะนี้ ถ้าว่า เสร็จบุษมาคะ
บูชา หรือว่าเสร็จบุษจากอีกเดือนวันเพ็ญเดือน
ของพระพุทเจ้า .

- มูษเหตุของบุษ -
==========

เหตุที่ต้องถือวันนี้เป็นอันสาสนาพุทคู่กับวัน
ฉาตของฝ่ายบ้านเมือง เพราะวันนั้นมีเหตุมหัศ
จันมาบันจบลงกับเดือน 4 ประการ คือ 1 พระอรหันต
สาวกของพระสัมมาสัมพุทเจ้า 1250 รูป มา
ประชุมที่พระเวฬุวันมหาวิหารโดยมิได้นัดหมาย
2 ท่านเหล่านั้นเป็นเอหิภิกขุ อุปสัมบทจาก
พระสัมมาสัมพุทเจ้า.
3 ท่านเหล่านั้นบำเพ็ญธุดงค์มีในเบื้องต้นบางเดือน
มาแล้ว.
4 วันนั้นเป็นวันมาคะบริสุทธิ์ดีพระจันทร์เต็มดวง
มาคะเต็มบริบูรณ์.

พระอิงฆิงสเดงว่าอาหปาติโมกข์ในที่ประชุม
สิงคิงสเดงหรือข้อคำสอนของพระพุทเจ้าทั้งหมด
3 ประการ คือ .

1 สัพพะปาปัสสะอะกะระณัง - การบำเพ็ญ
ชั่วทุกสถาน

2 กุสัลสุปะสัมปะทา - การทำแต่ความดีในกา
ละทุกเมื่อ.

3 สะจิตตะปะริโยทะปะนัง - การทำจิตของตน
ให้ต่องแต้วปราศจากมลทิน.

คอง 14

คอง 14 นี้ เพื่อคองคาระอากที่จะต้อง
ประมือประติบัด ในระหว่างคุณคือ ติอเมือง เรือน
ชาน จากบ้านต่นระสาสนา นิ่ง 14 ฮี ด้วย
เหตนี้จึงไว้เรียกว่า คอง 14 . คือ

1 เมื่อเกิดผดเรื่องกันขึ้นภายในบ้าน เป็นต้นว่าพี่น้อง
แล้ว ถึงย่าพึ่งอกัน ให้เอาใจหาบุญในทางที่
เห็นดีกันก่อน แล้วถึงจึงกินแบ่งปันกันต่อไป.

2 ย่าโลภอยากได้ของ ย่าจ่ายเงินเอง เช่น
เงินค้างและย่ากล่าวคำหยาบร้ายกันและกัน
ต่อกัน .

3 ให้ผ้อมกันเรื่อยไปจนตาย และการเผาศพของอัด
อาธาธามและบ้านเมืองเท่าถึงแล้วปลูกบุญ
เหตะการไว้ใน 4 แห่งบ้านและเรือน.

4 เมื่อจักขึ้นเรือนขึ้นใหม่ให้ถ่ายล้างถึงเสียก่อน
จึงขึ้น .

5 เมื่อเกิดอันตราย 7 8 14 15 ค่ำให้สมมา
กันและกัน เช่นไฟเผาบ้านไหและประตู เกิด
อาสัยทุกอันดับ.

6 เมื่อจักเข้าหอบขึ้นให้เอาน้ำถ่ายล้างถึง
ถือก่อนแล้วจึงบอบ.

(อ่านต่อฉบับหน้า)

เรื่องบุพพกรรมของท่านเจ้าคุณ ชั้น ๓ ป.๓ เรื่องพระเจ้าพิมพิสาร
ของพระพุทธเจ้าทรงตรัสเล่า เป็นอดีตชาติที่ท่านเคยเกิดมา
จำพวก ๔ ร่วมกันกับพระเจ้าอชาตศัตรู
เรื่องนี้ นอกจากจะมีคำอธิบายคำศัพท์แล้วยังมีคำอธิบาย
จากธิกรณีสังเขป คือ ลักษณะสิทธิ์ในทรัพย์ประกอบ
กับ.

หนังสือนี้เป็นเรื่องที่ผู้ต่างก่
จัดเรื่องลักษณะบางประการที่ยังขาดตกบกพร่อง
ที่ควรมีต่อไปจากบุรพาจารย์.

- บุพพกรรม -
==========

บุพพกรรม หรือ บุพพกิจ คือบุพพิ
การมีงานเสร็จสิ้นตระเตรียมไว้ ซึ่งประกอบด้วย
คาถาสิบ จัดเป็นภัยได้ 13 ภัย เป็นฐานิก ที่ใช้บ่อย
ยิ่งยากหลายสถานอยู่บ่อยในเวลา เสร็จง่าย มีงเข้า
ใจไว้ล่วงหน้า คอยปะติบัด มีงแล้วเกิดสิ่งหา ปา
สาทะในการบำบุญกุศล มีมงหาภัยในระหว่าง
เดือน 4 เกิงเดือน 8 . จะเป็นข้างขึ้นหรือข้าง
แรมแล้วแต่สถาน เพราะมีกำหนดการบำในเดือน 4
จึงเอ้าอีกอย่างหนึ่งว่า บุพเดือน 4 คือบุพพะเจา
นั่นเอง .

- บุพเหตของบุพ -
==========

มีปากิดในเรื่องพระเวสสันดร พระเจ้าแรม อ่า
พระนครเวสาลีขึ้นไปพระราชทานแก่ จระนะนี้ ใน
ฐานดาอะดิง พิบพระอะธิยะเมกไตร ไก่ตีดปากไส
ถามเกิดจากอนุสนมีคุณบอกว่าจากอนุดำบุญให้ทั
ทานและปากฤษาพิบพระอิง จึงดำรัดสั่งมากับท่าน
อ่า ถ้าย่ากพิบสาสนาพระอิงจึงย่าไว้ชักติยิระบบ
ม่เม่ สันนะพานะนาจาน ทำร้ายพระพุทเจ้าและ

ຄົນກອນຕ່ອນທ້ຍາ ຫ້ວຍ ໂທນ ແຂວງ ຫ້ວພັນ

Historique de Samneua (1)

Appelée d'abord du nom de "Muong mi han - Kouan mi sao - Hin soum sam sao - Nam tao sam kèo"(2), la province de Samneua fut aussi nommée "Hua pan tang ha" (Cinq circonscriptions de mille familles chacune) puis "Hua pan tang Ha tang Hoc" (Cinq-six circonscriptions de mille familles chacune), lorsque Muong Soi, devenant en 1877 une nouvelle circonscription, s'ajouta aux cinq précédentes.

Les plus anciens habitants connus du pays furent probablement les Phong, dont les ancêtres, les Phou Gioi, auraient construit une tour de pierre pour se défendre de l'ennemi et dont les menhirs de Ban Saleuil en seraient, selon la légende, les vestiges.

A quelle époque les Thai Neua s'installèrent-ils dans le pays? Nous ne le savons pas. Nous pouvons seulement dire qu'ils y étaient sûrement au 14e siècle puisque le pays conquis par Fa Ngoum comportait des maisons "avec vérandas et pilotis", caractéristiques bien connues des habitations de la famille ethno-linguistique thai.

ປະຫວັດ (1)

[illegible] : " [illegible] , [illegible] , [illegible] , [illegible] [illegible] (2).

[illegible] " [illegible] " [illegible] [illegible] " [illegible] " ໃນ ປີ 1877.

[illegible] " [illegible] " [illegible] [illegible] [illegible]

Mais ce ne fut qu'au 16e siècle que le roi Sethathirath y apporta le bouddhisme théravadin, par l'intermédiaire d'une mission religieuse conduite par deux vénérables de Vientiane, et comprenant, outre les disciples, quatre familles pour les servir. La dite-mission planta l'arbre de la Boddhi, construisit des temples, des stûpas, et fondit des statues de bronze, dont le grand Phra-Ong-Tu de la pagode Sibounhuang de Muong Soi... sans pouvoir réellement effacer, semble-t-il, une tradition bouddhique plus ancienne, d'origine septentrionale dont cetains motifs de tissage portent encore la trace de nos jours.

A la scission du Lane Xang qui fit suite à la mort du grand roi Souligna Vongsa, les Hua phan furent l'objegt de rivalités entre les royaumes de Vientiane et de Louang-Phrabang, rivalités qui servirent directement les Etats voisins : en 1835, le pays paya l'impôt non seulement à Louang-Phrabang mais aussi à l'Annam et en 1886, le Siam, qui avait déjà annexé le royaume de Vientiane à la mort de Chao Anou (1828), y intervint pour pacifier la région, envahie par les pirates Ho.

Le traité franco-siamois de 1893 remit à la France les Hua-phan, comme toutes les provinces lao situées sur la rive gauche du Mékong. Mais le malheur des habitants ne s'arrêta pas là : pour convenance administrative, la partie la plus riche et la plus peuplée du pays, dont Samneua et Samteu, fut rattachée à l'Annam, l'année suivante. Ce ne fut que neuf ans plus tard que, pour arrêter l'exode de la population vers le Laos, les Hua phan furent enfin rattachés à ce dernier, ce après plébicite de la population.

La province connut alors une paix relative jusqu'à la 2e Guerre Mondiale. A partir de cette date, et compte-tenu de la proximité du Nord-Vietnam, les révolutionnaires laotiens y élisèrent leur base, entrainant du même coup le pays dans la Première Guerre d'Indochine. En 1953, le Nèo Lao Haksat, soutenu par le Vietminh, fit une entrée à Samnaeu et Phongsaly et

s'y maintenèrent jusqu'à présent. C'est ainsi que ces deux provinces connurent le nouveau régime vingt deux ans avant l'ensemble du Laos.

Province de Hua Phan

195 Km d'Est en Ouest

150 Km du Nord au Sud

Superficie : 24.000 Km^2

Principaux groupes ethniques

Thai Neua	Phong
Tay Dam	Hmong
Tay Deng	
Tay Muoi	
Vietnamiens	

Principales ressources

Or

Benjoin

Soie

(1) réalisée grâce à la documentation aimablement transmise par M. Thongsing S. PHABMISAY.
(2) Voir notre éditorial N° 11 – 12.

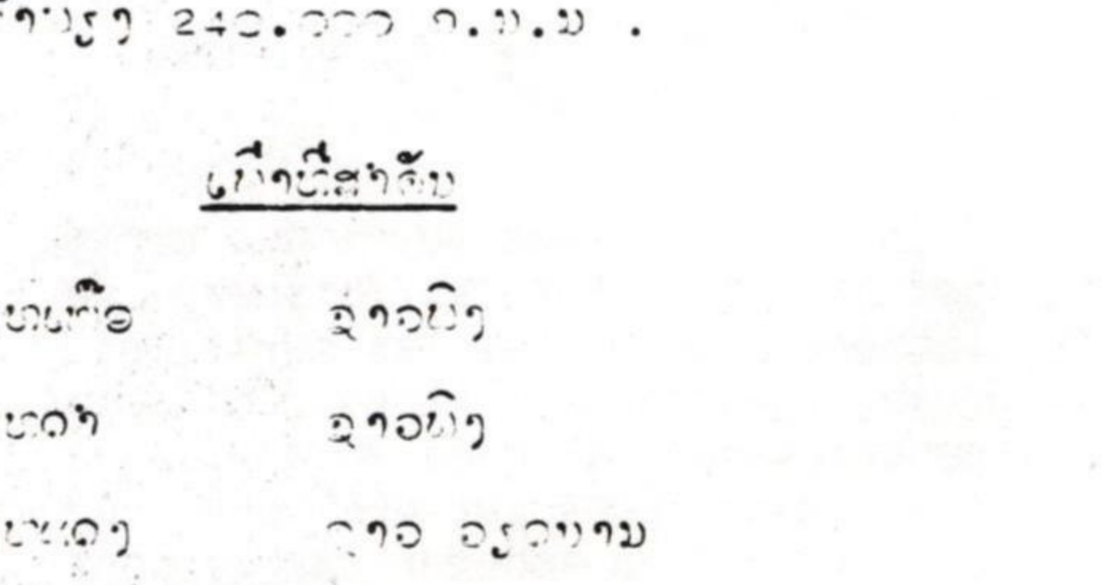

ชีวิตและสังคม

PORTRAIT D'UN ARTISTE LAO

RASI

"A la Recherche de la lumière.... perdue"

Si un jour vous voyez des cartes postales montrant les faisceaux de lumière tombant sur les murs, les rues, les trous... Et si ces cartes postales sont signées du nom de Rasi, vous êtes sûr que vous avez bien fait d'en acheter car ce sont les chefs d'oeuvres d'un artiste laotien.

En effet, les photographies de Rasi ont fait l'objet de port-folio, de cartes postales et d'exposition dans des galeries spécialisées : deux expositions ont eu lieu en 1980 et 1981 à la galerie 666, rue du Maître Albert (Paris 6e). Et la récente exposition (le mois de Décembre dernier) à la Maison de Jeunesse et de la Culture de la Rochelle.

Qui est ce Rasi?

Je me rappelle de l'avoir rencontré la première fois en 1979, chez une

amie commune, qui est photographe suisse vivant à Paris. Avant cette rencontre, mon amie m'a souvent parlé d'un certain laotien qui physiquement "ressemble à un Bouddha et qui parle un langage métaphorique". Il m'apparut effectivement comme un personnage fascinant, même mystique, dirais-je.

C'est ce qui d'ailleurs ressort dans ses oeuvres:la lumière y dessine des formes et des signes géométriques qui rappellent l'univers de l'Asie du Sud-Est.

Rasi a reconnu lui-même que son enfance s'est passéedans le milieu de la pagode et que l'attrait pour la lumière n'est plus que l'expression nostalgique du Laos, pays de lumière, pays de son enfance.

Selon Rasi, la pagode exerce une grande influence sur l'individu laotien. Car non seulement la pagode est l'école mais c'est aussi le centre culturel et une salle "d'exposition permanente" des chefs d'oeuvres artistiques. L'art et la vie sont étroitement mêlés du fait que la pagode occupe une position prépondérante dans la vie sociale des Laotiens. C'est pour cela que les Laotiens ont un sens artistique naturel sans nécessairement passer par une école d'art.

"Ici, continue Rasi, il y a une dichotomie entre l'art et la vie. Ce qui fait que, d'un côté, il y a des professionnels qui produsent des oeuvres d'art et, de l'autre, des non-artistes se contentant de payer soit le ticket d'une salle d'exposition, soit le chef d'oeuvre lui même".

Propos d'un artiste-sociologue, propos en tout cas intéressant à méditer!

Rasi m'a enfin confié qu'il continuera à travailler sur le thème de la lumière mais dans son rapport avec l'eau. Je ne vois là qu'un autre signe de la nostalgie du Laos : la lumière du matin et du soir rasant l'eau des fleuves et de rizières.

Mais qui est enfin Rasi?

ທ່ານລາວັນ ກ ໃຊ້ຄຳເວົ້າທີ່ເຕັມ ! ປລັດ ຄັ ນ ຍ ງ ລັ ກ ແມ່ນແມ! ທີ ເ ຈ ງ ເ ປ ນ ບຸ ຄ ນ ທີ ລ້ ງ ຄ ວ ງ ນ ຄ ນ ໃ ຈ. ແ ວ ດ ວ ທ ບ ກ ບ ເ ນ ລ ວ ເ ດ ງ ຖ ງ ລ ວ ເ ຈ ງ ແ ລ ວ, ນ ບ ແ ນ ຈ ບ ທ ເ ຕ ນ ! ປ ລ ດ ຄ ນ ຍ ງ ລ ວ ລ ວ ດ : ແ ງ ແ ວ ດ ກ ງ ທ ກ ໃ ສ ງ , ห ง ว ด ไ ฟ , ຊ ນ , ເ ສ ກ ໃ ຫ ເ ປ ນ ຮ ບ , ເ ປ ນ ຮ ອ ຍ ຄ ຍ ກ ບ ຮ ອ ຍ ແ ງ ແ ວ ດ ທ ເ ນ ລ ວ ລ ວ.

ແ ນ ແ ລ ວ, ຮ ອ ຍ ແ ງ ແ ວ ດ ດ ງ ກ ງ ອ ນ ນ ບ ເ ປ ນ ງ ງ ແ ຕ ຮ ບ ພ ຍ ທ ເ ນ ນ ແ ຕ ນ ນ ຍ ງ ເ ປ ນ ລ ນ ລ ວ ລ ກ ໃ ນ ຊ ວ ດ ເ ລ ກ ບ ຍ ຮ ອ ງ ຣ ສ .

ຣ ສ ບ ຮ ກ ຊ ຍ ວ ່ ຳ ຕ ນ ເ ຊ ຳ ຍ ງ ນ ຍ ເ ຊ ຳ ເ ລ ຍ ໄ ປ ພ ວ ນ ກ ບ ວ ດ ວ ຳ ຍ ວ ນ. ແ ລ ະ ກ ໍ ຍ ນ ຄ ວ ຳ ນ ງ ຳ ນ ຮ ອ ງ ວ ດ ນ ນ ລ ະ , ທ ເ ຮ ັ ດ ໃ ຫ ເ ຊ ຳ ນ ສ ລ ປ ະ ໄ ປ ໃ ນ ຕ ວ , ຄ ຍ ກ ບ ຄ ນ ລ ວ ຫ ວ ໄ ປ

ເ ຊ ຳ ຍ ງ ຊ ງ ເ ກ ດ ເ ຫ ນ ວ ່ ຳ ວ ດ ວ ດ ແ ລ ະ ສ ລ ປ ະ ເ ປ ນ ສ ງ ທ ຢ ່ ຮ ວ ມ ກ ບ ໃ ນ ຊ ງ ຄ ນ ວ ຳ ເ ພ ຳ ະ ວ ດ ບ ນ ງ ແ ຕ ເ ປ ນ ທ ຳ ອ ງ ຣ ແ ດ ງ ສ ລ ປ ະ ເ ທ ຳ ນ ນ ແ ຕ ຍ ງ ເ ປ ນ ຊ ນ ວ ດ ນ ນ ະ ນ ນ ຄ ກ. ແ ຕ ຢ ່ ຊ ງ ຄ ນ ຢ ່ ຮ ຮ ບ ແ ລ ວ, ນ ກ ກ ນ ແ ບ ່ ງ ແ ຍ ກ ລ ະ ຫ ວ ່ ຳ ງ ວ ດ ວ ດ ແ ລ ະ ສ ລ ປ ະ, ຈ ງ ຊ ນ ລ ະ, ເ ຮ ຳ ຈ ງ ເ ຫ ນ ວ ່ ຳ ສ ລ ປ ະ ຈ ງ ກ ຍ ເ ປ ນ ຮ ງ ຊ ບ ອ ນ ນ ງ ຄ ຍ ກ ບ ເ ປ ນ ນ ຍ ທ , ເ ປ ນ ທ ະ ຫ ນ ...(ຢ ່ ຊ ງ ຄ ນ ລ ວ ແ ລ ວ, ນ ຍ ທ ນ ວ ດ ທ ະ ຫ ນ ຮ ວ ເ ປ ນ ນ ກ ສ ລ ປ ນ ໄ ດ).

ແ ນ ໃ ຈ ແ ທ ຣ ສ ?

" ຊ ຊ ຍ ແ ທ ໆ ແ ນ ຣ ຕ ະ ນ ະ ສ ນ ກ ວ ຳ. ເ ພ ຶ ໃ ຫ ວ ຳ ນ ງ ຳ ຍ ຊ ຍ ເ ວ ຳ " ຣ ຳ " ກ ບ " ສ " ນ ຕ ດ ກ ບ ຈ ງ ເ ປ ນ ຣ ສ ແ ລ ະ, ດ ວ ຍ ຄ ວ ນ ນ ຳ ງ ໃ ຈ ຄ ຳ ວ ຳ ຣ ສ ໃ ນ ພ ສ ຳ ຣ ນ ສ ກ ຣ ດ ແ ລ ວ ແ ປ ວ ຳ " ແ ງ " ຊ ຍ ເ ປ ນ ອ ນ ຍ ບ ລ ວ ທ ຳ ນ ງ ເ ນ ຶ ງ ປ ຣ ແ ຕ (ປ 1372) ແ ລ ະ ຄ ວ ນ ຄ ດ ຮ ອ ດ ເ ນ ຶ ງ ລ ວ

"Mon vrai nom est Rattana SIMOUKDA. J'ai collé le "Ra" et le "Si" des premières lettres, ce qui fait Rasi. C'est plus court, ici c'est mieux. Et, tout à fait par hasard, cela veut dire "lueur" en langue sanscrit. Je suis laotien. Je suis réfugié, arrivé en France en 1972. Comme je ne peux pas retourner au Laos, je me suis mis à la photographie par nostalgie, parce que mon pays est un pays avec beaucoup de soleil, beaucoup de lumière".
Interview donné à la Revue Art, N° 60.

Pour moi, Rasi est un poète laotien du temps moderne qui manipule à volonté le boitier de Nikon et les pellicules Kodak, comme jadis nos anciens utilisant la pointe du stylet et les feuilles de latanier.

Sisouvanh

ລ້ວຍຈຶ່ງໃຊ້ຊື່ວ່າ ເປັນນັກຖ່າຍຮູບ ແລະເປັນ
ເພື່ອຄວາມຊົງຈຳ ເພາະຢ່ານັ້ນຂ້ອຍມີແລ້ວ
ຄວາມຄວາຍ.

(ຄຳສຳພາດຈາກວາລະສານ " ຄາ " ສະບັບ
ທີ 60)

ແຕ່ສຳລັບຂ້ອຍແລ້ວ, ຣາສີ ບໍ່ແມ່ນແຕ່ເປັນນັກສິລ
ປິນຖ່າຍຮູບເທົ່ານັ້ນ, ແຕ່ນັກກະວີສະໄໝໃໝ່ ທີ່ໃຊ້ກ້ອງ
ນິກົງ ກັບ ຟິມ ໂກດັກ , ຄ້າຍໆກັບນັກກະວີລາວ
ສະໄກ່ອນທີ່ໃຊ້ເຂັມແຫຼມ ຈົກຂຽນໃສ່ໃບຕານ .

ສີສຸວັນ

ອິພຍບລາວ ທີ່ ສະຫະຣັດ ອະເມຣິກາ

ໂດຍ: ນະສິຫອນ ສີບາວົງ

ຂ້ອຽນບົດນີ້ບໍ່ໄດ້ພາຍເຖິງອິພຍບລາວທຸກຄົນ ທີ່ ສະຫະຣັດອະເມຣິກາ ແຕ່ເວົ້າເຖິງສ່ວນນຶ່ງໂດຍສເພາະ, ທີ່ເນື້ອງນຶ່ງຂອງຮ້ອ ຄເລີຟຄກເນັ່ງ. ນັ້ນບໍ່ເໝ່ນກາບອິຈາບແຕ່ເປັນພຽງຄວາມຮູ້ສຶກ...ຄວາມຮູ້ສຶກຕ່ປະສົບການທີ່ໄດ້ຜ່ານມາ...ຄວາມຮູ້ສຶກຈາກສ່ວນນຶ່ງຂອງຫົວໃຈ.

ດ້ານອ້ດກ, ອິພຍບລາວທີ່ເນື້ອງນັ້ໄດ້ຮັບການຕ້ອນຮັບດີສົນຄວນ - ຊາວອິພຍບໄດ້ຮັບສິ່ງທີ່ເອ້ນວ່າ " ຟຸດສແຕມ " ຫວ້ນຶ່ງສາຫວັ້ນແລກປ່ຽນເອົາອາຫານຕາມຕລາດແລະຮ້ານຄ້າຕ່າງໆ, ດ້ານສຸຂພາບ ຊາວອິພຍບກໍມີ " ບັດເອ " ສາຫວັ້ນໄປກວດຕາມໂຮງໝໍຍາມເຈັບໄຂ້, ດ້ານການສຶກສາກໍມີ ພາຍຸຣສລ້ນງາ ຂາໃ້ຕາມໂຮງຮຽນຕ່າງໆ. ນຳ້, ນ່ນີຂຸນລົນຍິບຫຼືອ ຄາວແຕ່ນ່ເຮ້ອນເປັນຫວ້ງໃຫ້ພົ້ນກພາອ້ຍ...ບາງຄອບຄົວ ກໍໄດ້ນຸ່ຫ້ອງນ້ຳຂອງອາຄານ ບາງຄອບຄົວ ກໍໄດ້ນຸ່ເຮ້ອນເປັນຫວ້ງນ້ເດ້ນບ້ານແລະນ່ສອນຫ້ກ ແບບນຸ່ເນ້ອງລາວ. ການແຕກຕ່າງດ້ນນ້ ຄ້ງແລ້ວ ແຕ່ " ໂຊກ " ແລ້ວ ແຕ່ກໍລະນ.

ແຕ່ຖ້າເອ້ຽວຫ້ຊາວອິພຍບແຕ່ລາວນ້ໄດ້ນຸ່ເຮ້ອນເປັນຫວ້ງກ່ຈ້ງນຸ່ ແຕ່ນຸ່ຄ້ນທ່ນ່ມ່ຄວາມປອດພ້ຍ...ຄ້ນທ່ນ່ຄນວ່າ ຄົນ " ເນ້ກຄ້ກ " ຄົນແຂເ້ຽງເປັນສ່ວນໃຫ່ຍ...ຄ້ນທ່ນ່ກາບຈ້ກ, ກາບຕ້ກ່ເປັນຂາກຄ້ວ ປະຈ່ານ້ນ.

ຄ້ດບາບ ຄວາມຄ້ກາໃກ້ຄຽງກ່ວ່ານ້ບ່ເປັນ ຫາງກາບຊ່ວ່ວ່ານ, ຫ້ວ່ານ້ກ້ວ່ານກາບຮ້ນວ້ງ : ແຕ່ກ່ຄ່ນ ນ່ນ້ກ້ນ, ດ້ງວ່ານ້ກ້ນ້ເປັນຄວາມ ຂານປ. ປະຈ່ານ້ນ ຄວາມຄ້ກ່ນ້ນ ນ່ນ ນ້ນ ນ ນ

โดย. ม้ง ลุ้ง

ห่วง

บ่เคียห่วม อ่าม์ ความดีหม้อย
ใผว่าด้อย ความคิด จิตหมั่นหมอง
ใผว่าอิม คับแค้ม แม่นเงินทอง
ม้อยจะป้อง บุกบั่ม ฝันฝ่าฟ้าป์

บ่เคียคิด ห่วมไปหา ใบใจม้อย
ใผจะลอย ป้อยล่า อ่าสูงศักดิ์
ใผจะทูด ภูดถ้า ยู้ไปเมิ้ง
ม้อยจำม์ สัมโดด บ่ไกลเกิ้ง

ม้อยบ่คิด ทอดห่วม ใบอันนี้
มันจะมี ที่มะ ที่อ่าฝืม
แดดจะร้อม อับเอ้า เป็ำแสดต์ม
บ่จำสัม ใช้ท้าหยู้ๆ ลุ้งลั้งใจ

บ่ห่วมดอก จะบอกให้ ใบโลกนี้
ชาดใดดี ที่ชื่อ ว่างหัวใส
ศักอ่าส ที่ด้อย ป้อยเฉิ้าไป
บ่ใส่ใจ ใช้ท้ายาก ลำบากโต

ม้อยม้ันดอก ห่วมไปหา ใบใจม้อย
ภิดอาม ดิด แตกต่าง ย้างสันหั้ง
ระหว่างลาว ชาวสันชาด อาดพั้ง
ความชิ้งชั้ง ฝั้งแห้ม ใบแก่นหัว

ม้อยเห้ม เป้ม์ไป ใบอันนี้
ลาวเรำมี หมายพัก ลักฝ่ายใด?
ต่างเอ้าต่า อ่าสูด ขุดกันไป
ลักลาวใด ชิงชู้ ทาเบ่งขัม

ที่ลาว ชาวลั้นชั้ง
ทำลาย ศัพท์หายหมั่น
ยามแย่ง ม้อแล่งดี
ล้ายทาด ยามสงฆ์หาม

อาบท้วย ม้อ่ม้วยหัวม์
หายพาก จากใจหมั่น
ยู้ศึก ร่วมไมตรี
ผู้ราอี้ หั้นจากลาว

ฉบับ

- เม็ดฎุกาเพื่อดี มีนาหีกอ้าง
หลวง ลักใด้ เห็นหีกนาอยู่
ปะถมปืนเพื่อ เห็นอยู่ฝรั่ง
ท่าน "กอนบิด" ผู้ "สานสามแป"
กอน บิดเจ้า ผู้เรือนสานช้าน
เรือนกางบ้าน เรือนท่านหม่ำ
เรือนกางนา เรือนนายสายเทบ
แยบเด็กน้อย โพหีรีบโพ....

ถอดออกจาก ปะมวลกาบกอนรุ่น ฐี
" วอกมะบ้วย " ของ สมอักสีกะดา
พิม ที่ อยุงจับ 2514 (1971).

" กอนบิด และ กอนบิดเจ้า " เป็นชื่อของ
จาวฝรั่งเลดที่ยู่ในเพื่อในปางบั้นใด้ได้
ไป จำเพื่อแล้ว ลิงจะมีมีนเห็นผานใบ
กอนบั้นได้.

ลาวหัมกูม

TRIBUNE DES AUTEURS lao

depuis ce jour-là....

jusqu'a présent.

Xieng-Dong, un étudiant lao, réfugié en France, nous livre des extraits de son journal personnel.

On y perçoit une quête du sens de la vie, du bonheur. Sens douteux, bien souvent, qui lui fait percevoir son existence comme une feuille d'arbre, ballottée au gré du vent et lui inspire un sentiment étrange, mélange de rire et de tristesse. Parfois des rencontres au hasard d'une rue font l'effet d'une injection d'espoir dans ce morne tableau imprégné de philosophie de la non-permanence : tel cet handicapé, étudiant comme l'auteur, qui poursuit ses études à Dauphine sans se poser, apparemment, la question du sens de la vie.

Dans ses moments de dépression où les images de sa famille et du pays natal s'entremêlent, Xieng-Dong trouve une consolation passagère dans le spectacle de "Marcel", un clochard de son quartier, indifférent au tourbillon de la vie, mais c'est surtout l'attitude bouddhique d'"être un refuge pour soi-même" qui lui donne de nouvelles sources d'énergies pour mener son existence.

ຈາກມື້ນັ້ນມາ

(ດັດຍອກຈາກປຶ້ມບັນທຶກປະຈຳວັນຂອງຊຽງດົງ)

ຈາກມື້ນັ້ນມາ, ຂຽນຂຶ້ນເພາະຄວາມຫວັງອັນແຮງກ້າກັບຊີວິດປະຈຳວັນໃນຕ່າງດິນ. ຂຽນຂຶ້ນເພາະຕ້ອງການເບິ່ງຄວາມປ່ຽນແປງຂອງຕົນເອງໃນການພະເຊີນໜ້າກັບເຫດການຕ່າງຍອກ; ກັບການພົບເຫັນແລະໄດ້ຍິນໃນຄວາມຮູ້, ຄວາມຄິດ...ຄວາມບໍ່ແນ່ນອນແລະບໍ່ຕົບມືຕໍ່ຂອງທຸກສິ່ງທຸກຢ່າງໃນໂລກນີ້.

ຈາກມື້ນັ້ນມາ, ເປັນພະຍານໃນເວລາທີ່ຜ່ານໄປ, ແລະຄວາມກ້າງໄກຂອງມື້ໜ້າ (ເຮົາພະຍາຍາມເປີດຫູ, ເປີດຕາເບິ່ງທຸກສິ່ງທຸກຢ່າງແລະບັນທຶກເອົາໄວ້ໃນຄວາມຮູ້ສຶກຕ່າງໆ).

ແລ້ວສ້າງເຈ້ຍຂາວທີ່ຖືກລືບລ້າງໄປຄ້ອຍໆຂອງຕົວໜັງສືນີ້, ນັບຂາດເກີດຂຶ້ນເພາະຄວາມອ້າງວ້າງໃນຊີວິດ, ຄວາມຄຸ້ກຄຸກຕ່າງຂອງແຕ່ລະມື້ແລະຄວາມບ່ອນຊຶນຄວາມສຸກໃນສິ່ງທີ່ເຮົາໄດ້ເຫັນ, ໄດ້ເຮັດໄປ .

ເຮົາມີຄວາມເຊື່ອັ້ນວ່າທຸກສິ່ງທຸກຢ່າງທີ່ເຮົາກ້າວໄດ້ພົບພໍ້ແລະໄດ້ຖືນວິດຖາດນີ້, ນັບຄືງເປັນພຽງຊ່ວງຂະນະນຶ່ງຂອງຊີວິດ, ເລ້ອທຸກສິ່ງທີ່ເຮົາເປີດປຶ້ມນີ້ນາອ່ານ, ເຮົາຂະພົບເຫັນວ່ານັ້ນບໍ່ແມ່ນເຮົາເອງເປັນຜູ້ຂຽນ.

ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມ, ຈາກມື້ນັ້ນມາ ຄືງເປັນບັນທຶກອັນນຶ່ງຊ່ວງເວລາໃຫ້ເຫັນຊີວິດປະຈຳວັນຂອງຊຸ່ນລາວຜູ້ນຶ່ງທີ່ອາໄສຢູ່ຕ່າງປະເທດ ແລະບັນຫາຊີວິດເຮົານັ້ກຈະຖາມຕົນເອງເລື້ອຍໆກະຄື : " ເຮົາແມ່ນໃຜ ? " ແລະ ມີຄ້ານ ? ". ນັ້ນ, ກະເພາະວ່າເຮົາໃຊ້ຊີວິດໃນບ່ານອີເພີບກາບເນີ້ອ .

28 / อังคาร , เดือน ธันวา 1979

ฉันมีเรื่องจะเล่าให้คุณฟัง! เรามีงานเลี้ยงและเต้นรำกันด้วย เลี้ยงฉลองวันเกิดของเจ้าบ่าวและเจ้าสาว (เจ้าสาวก็คือเพื่อนฉันเอง !).

ฉันอยากจะบอกมันก่อนแต่ก็ไม่ได้ (ลืมไปเลย) แต่เธอคงจะบอกมันไม่ได้. มันอยู่ในกล่องข้างบนนั่น.

ตอนนี้เรากำลังคิดถึงแม่ของเรา ถึงหน้าตาของเรา คิดถึงแม่เรากำลังนั่งเขียนจดหมายถึงเรา เรากำลังฝันร้าย!...

29 มีนาคม . วันนี้เราจะไปเที่ยวกับครอบครัวและเพื่อนๆ.

ฉันอยากจะเขียนอีกหลายๆ อย่าง แต่ไม่มีเวลาแล้ว. ฉันต้องไปอาบน้ำแต่งตัวแล้ว.

ตอนนี้เรากำลังนั่งรถไฟ ถึงไหนแล้วก็ไม่รู้ ข้างนอกมืดสนิท. ฉันเห็นแสงไฟเป็นระยะๆ.

1 / 4 / 1979

เรากำลังฝันอยู่หรือ?

เมื่อวานนี้เรากับพ่อแม่ของเขาไปเที่ยวกันที่ Hunderfossen ซึ่งอยู่ห่างจากบ้านเขาประมาณ 3 ชั่วโมง. ที่นั่นมีสวนสัตว์ขนาดใหญ่ และมีสวนสนุกด้วย. ที่นั่นมีสัตว์หลายชนิด เช่น หมี, หมาป่า, จิ้งจอก, กวาง, ม้าลาย, ลิง, นกกระจอกเทศ, นกอินทรี, นกฮูก, ไก่ป่า, ไก่ฟ้า, นกยูง, นกกระเรียน, นกกระสา, นกเพนกวิน, นกแก้ว, นกกระจอก, นกกระจิบ, นกกระเต็น, นกกระทา, นกกระทุง, นกกระยาง, นกกระสา, นกกระเรียน, นกกระสา, นกกระเรียน, นกกระสา, นกกระเรียน

ພາບໃຫ່ຍໆອັນນຶ່ງຂອງນັກແຕ້ມຄົນດັ່ງຂອງປະເທດ
ນອກແວ່ນ : ມຸນ (Ed. Munch) ຊຶ່ງພາບຊຸດນັ້ນ
ມີຊື່ວ່າ : ສຽງຮ້ອງ (Le cri).

ໃນຫ້ອງນັ້ນ, ມີແຕ່ເຮົາກັບຄູ້ນໜ່ວຍ. ບັດນຶ່ງ
ສຽງເພັງອັນຄ່ອນສ້ອຍກະດັ່ງຂຶ້ນແລະປະກອບກັບສຽງ
ປາກຂັບໄນເວາະຂອງຄູ້ນໜານັ້ນ, ເຮັດໃຫ້ເຮົາຄິດ
ໄປວ່າເຮົາກຳລັງຊົມການສະແດງສິລປະນາຍໃນຫ້ອງ
ວິນຕຣີເໜ່ານຶ່ງ.

ເຂົາຊຸດນັ້ນ, ໄດ້ເວົ້າໃຫ້ເຮົາຟັງກ່ຽວກັບຊີວິດ
ແລະຄວາມໝາຍຂອງນັກແຕ້ມທີ່ໄດ້ແຕ້ມຮູບພາບຕ່າງໆ.

ເຮົາໄດ້ແຕ່ຟັງເຂົານັບຄ້ອຍໆກັບວ່າເຮົາຖືກ
ສະກົດຈິດ!
ເຂົາບອກວ່າຫລັງຈາກເວາະເບິ່ງຮູບພາບນີ້ແລ້ວເຂົາ
ຈະພາໄປພົບກັບນັກແຕ້ມຫົ່ງຫລາຍທີ່ໄດ້ນຳຮູບພາບບາ
ສະແດງໃນຫ້ອງນີ້.

ເຮົາໄດ້ແຕ່ຕົກລະເງີ່ເພາະນັກແຕ້ມເວົ້ານັ້ນ
ໄດ້ຕາຍໄປຫົ່ວແລ້ວ : ຣັນດ້ວກ ມຸນຈ , ຣັກຊ
ຊີລເວ, ປຸຄັສ... .

ເປັນໄປໄດ້ບໍ? ມຽງແຕ່ເຮົາຄິດເທົ່ານີ້, ເຮົາ
ຮູ້ສຶກວ່າຕົວເອງກຳລັງຫລຸດເຂົ້າໃນຫ້ວງນ້ຳຄຳອັນນັ້ນ,

ເອ ! ເຮົາຝັນແທ້ບໍ ?

22 / 1 / 1980

ຄ້າຍໆກັບວ່າຊີວິດປະຈຳວັນບໍ່ມີຫຍັງແປກ, ບໍ່ມີ
ຫຍັງເປັນຕາຂອນຂອນບ້ານ. ເລ້ອແຕ່ລະມື້ເວລາມັນກະ
ຜ່ານໄປໃນຄວາມນຶ່ດລົນເກີດຈາກຄວາມວ່າງເປົ່າໃນ
ຈຸດໝາຍຂອງການມີຊີວິດແຕ່ລະມື້.

ຄ້າຍໆກັບໃບໄມ້ທີ່ລົ່ນຈາກຕົ້ນໄມ້ແລະນອນນິ່ງ
ຕົກລົງດິນ , ນັ່ນເຈົ້ , ນັ່ນປົ່ນ , ນັ່ນລອຍ ໄປ
ຕາມກະແສຂອງລົມ...ຫ້ຳສິ່ງເວດແລະກະຫ້ຳຫົ່ວຂວັ່ນ
ຫ້ຳສິ່ງເວດກະເພາະເຮົາບໍ່ສາມາດບັງຄັບເວລາໄດ້.
ເຮົາບໍ່ສາມາດຍ້ອນຈະດຸການໄດ້ແລ້ວເຮົາກະຕົ້ງເຄື່ອນ
ຍ້າຍໄປຕາມກະລະ . ຫ້ຳຫົ່ວຂວັ່ນເພາະເຮົາເປັນເຈົ້າ
ຂອງການມີຊີວິດຂອງເຮົາ, ແລ້ວເຮັດແນວໃດເຮົາຈຶ່ງບໍ່ສາ
ມາດປ່ຽນແປງ ເປີ່ດເຜີ່ຍຫົ່ວໃຫ່ມໄດ້.

ປີ 1980 ໄດ້ເລີ່ມມາໄດ້ 22 ມື້ແລ້ວ. ສຫາຍ
ດີປີໃຫ່ ! ໂຊກດີປີໃຫ່ !

ຈັກຄືໂຊກດີ ກະບໍ່ເຂົ້າໃຈເໝົ້ຳເໝາະໄດ້ເທ່ຳ
ຊ່ວງບໍ່ດີເລີຍໆຈາກທາງບ້ານ . ເຮົາບໍ່ເຂົ້າໃຈວ່າ
ການປະຕິວັດຢ່ເນ ຄືຄາວນັ້ນແມ່ນເພື່ອປ່ຽນຄວາ
ເໝົ້ຳບໍ ? ແວ້ວເຮັດເພ່ຍໃດ , ນ່ໄຮ , ບ່ນາ ບ້ານ
ເຮົາກະພາກັນໂຕນຂ້ານນ້ຳຂອງຫ້ຳນັ້ນ.

ບໍ່ແມ່ນ ເລນິນວ່າ ຫົ່ເວົ້າວ່າ ກ້າວຫ້ຳຂອງກ້າວ
ກັບຫລັງກ້າວນຶ່ງ (deux pas en avant, un
pas en arrière) ຫ້ຳຄິດ ! ຫ້ຳຄິດ !

26 / 1 / 1980

ນາກເຫຼ -

ຖນົນ ຄ້ຽຍົນາກບຸ , ທາງຫົ່ວຂອງຕົກລ້ຽ
ລົນຂຶ້ງເຄາະນັກຂຶກສາເຫ " ກຣຸ້ຍລເດ ປາຣີສ " .
ຕົດກັບບ່ອນຈອດລົດຂອງຕົກຫລັ້ງນັ້ນນ້ອຍໆຄັນນຶ່ງ
ຢ້ຽນຸ້ງດ້ວຍສ້ຽກຂ ແລະ ຕ້ານລົນດ້ວຍແຜ່ນປ່ຽງຕົກ
ຂ້ຽງໃນນິຕຽງເຮ້ອັນນຶ່ງ, ຕ້ານນຶ່ງເກ້ຳ ແລະ ເຄ້ອງ
ຢຸ ຄະຍະ...ເຮ້ຽຈະຊາຍ. ບ່ອນນັ້ນຄົບ່ອນອາລ້ຍ
ຂອງລາວ .

ທຸກໆເຊ້ົ້ຳທີ່ເຮົາກາຍ " ເຮ້ອນຂອງລາວ "
ເພ້ຶ່ອໄປຊ້ຶ່ນລົດໄຟໃຕ້ດ້ນ " ປ່ຽກໂຣຍານ " ເຮົາຈະ
ເຫັນລາວຍ້ນເອົານ້ຳຈົກຖ້ຽຢ່ໃນຮ່ອນນ້ອຍໆຄັນນັ້ນ. ລາວ
ນັກຈະໃສ່ເຄ້ອງແບບຄົນຈ້ຽງສ້ົ ອະເນຣິກາ : ໝວກ
ໃບໃຫ່ຍ , ເສ້ຶ່ອກ້ເໜ້ຳວນ້ຳຈາກ ກ້ານ້ຳ... ລາວ
ນັກຈະຍ້ນຢ່ເນ . ເບ້ຶ່ງລົນງ້ານເກັບກະຕ່ານ້ຳເຮ້ຍຍ້ນ
ໃຮ່ລົ... ນ້ຳແມ່ນພາຫົ່ເຮົາເຫັນ ເວລາ 8 ໂມງຍ້ຳ
10 ຂອງແຕ່ລະມ້ .

ເລ້ຶ່ງນ້ , ເຮົາເຫັນລາວເຊ້ົ້ຳໄປຊ້ຶ່ນຄວ້ຳໝ້ຳລາວ
ຢ່ໃນ້ຳໆຂ້ຶ່ນໄປຮ້ານອ້ຳຫ້ຳນຂອງຕົກຫລັ້ງນ້ຶ່ນ. ແລະເມ້ຶ່ອ
ເຮົາຂ້ຶ່ນໄປກ້ນເຂ້ົ້ຳຕອນ 8 ໂມງ, ເຮົາກ ອ້ດຄ້ດ
ຕ້ຳງຄ້ຳຖ້ຳມກ່ຽວກ້ບຊີວ້ດ ເຂ້ຳບ່ໄດ້ . ລາວເໜ້ຶ່ນໃຕ?
ແລະນ້ຈຸດປະສ້ຳງໃນຊີວ້ດແບບໃດ ? ຊີວ້ດເໜ້ຶ່ນຫຍັງເແ?
ເປັນຫຍັ້ງຈ້ຶ່ງຮ້ບເອ້ຳຖ້ຳມນ້ຊີວ້ດແບບດ້ຳກ່ອ ?....

ບ້ຳງນ້ລາວເນ້ຳເຫ້ຳ, ລາວຈະຮ້ອງເພ້ຶ່ງຂ້ຶ່ນ
ແລະພຍ້ຳຍ້ຳມເວ້ຳ້ຳຈ້ຳກ້ບຄົນທ້ຶ່ຢ່ນເຮ້ອນ້ຂອງລາວ.
ລາວບ່ໄດ້ເປັນບ້ຳ ແຕ່ນ້ຊີວ້ດຊ້ອ້ຳຕ່ຳງຫ້ຳກ. ໃນສ້ຳຍ
ຕ້ຳແລະໃນໜ້ຳຂອງລາວແລ້ວ, ນ້ນນ້ຫ້ຳງຄ້ຳມໂສກ
ເສ້ຳ້ຳແລະບ່ຫ່ຳງໄຍກ້ບຊີວ້ດ.

28 / 1 / 1980

* เป็นหยังจิตใจของข้อยจึ่งบ่เหมาะเหมจอบ ? เป็นหยังจิตใจของข้อยจึ่งบ่ตึงกับฤา...ฮู่บ่อนใดบ่อนบึ่ง ?

สิ่งที่ต้องเกิดขึ้น จะเป็นบาตามบ่ได้ .

ถ้าหากว่าเราไม่ยอมรับสิ่งที่ต่างมาแล้ว ก็ สิ่งที่จะเกิดขึ้น.

แต่ผู้ใดในหลายมิติอีกแต่ละมิ้.

บ่ถือว่าผู้ของจะเป็นท่ละบาด.

* " รู้! " หยะเวแม่นหยังเป็นพาสาของเจ้า, พาสาของเราคือคำถามอันบ่รู้จักจบ.

แล้วคำตอบของท่านเด , ข้อยฟังคือพาสาหยัง พาสาของเราคือความงงบสักเป็นบิ่อันดอบ.

* " ชีวิตที่ไร้อิสรภาบก็เหมือนดั่งร่างกายที่ปาสจากวิญญาบ , และอิสงาบที่ไร้จากความคิดกะเหมือนดั่งอิบยาบที่สับสิบหยู่ๆยาก...ชีวิต, อิสภาบและความคิด เป็นคนสามคนในร่างเดงอ; ถ้าจะคิงยู่ตลอดไปและจะบ่รู้จักว่าตาย.

" ธอยืนและเมือนท้ตา "

กาวิบฤาบ.

คำตยาธิบดุของเว้ว่า :

ถ้ำจากำแพงของความยู่ยาก, คิบกำ่มักจากธรรมชาติ ในสิ่งที่ลาอกาจักเร็กหู่ .

แต่ผู้ที่มีปัญญาย้อมจะบ่เอาจักหรือว่าถูกอย. เขาจะกันท้าสู้จิบก่อาจะได้รับโอกาสและถึงแม่บว่าจะมีร้อยมีพันกำแพงของความยู่ยาก.

เราฮู้ของเขาไว้ว่า :

ความสุกสิ้นยู่กับความพ่าย. พ่ายในสิ่งที่ตินกำลังเร็กหู่, พ่ายในความสามาดของติน ...พ่ายเพาะเราได้เร็กสุดความสามาดของเรา. และแล้ว, โอกาสที่ความพ่ายแพ้จึงเป็นของมันอยู่เป็นกิดของการต่สู้ของชีวิด.

11 / 2 / 1980

บางค้ง.

บินทางที่พาเราไปสอดโอบล้อมนั้นเจ้านั้, ถูกปกคลุมไปด้อยหิมะสาวสอาดและเต้นท้าดิบหุกค้างที่จอยตินเราย่างยู่เหิงพื้นหิมะนั้น, เรารู้สึกว่าเรากำลังย่างยู่เหิงอากาด. เถิบว่านั้นอย่นั้นบอบดิเน้า ! แล้วในที่สุดความสาวสอาด

บางนั้, วาอาจะฮ่เงินบาถูกตินเนื้อเลือไปสู้ของกินนี้เหว้า....

ถูกตินหึงอหางนั้รู้จักอีกาอวิ. " สบายดิบากเดบ !" ค้ายๆกับอ่า " สบายดิตินไม้ " บากเดบยังเป็นสินนั่บ่ ; นิภายเป็นสิ่งของที่ขาดชีวิดไปแล้อ ?

ถูกตินหึงอหางนั้รู้จักกับอาอดิ . แต่เลือาจึ่งบ่ได้ตั้งคำถามก่องกับชีวิดของบากเดบนั่บ่?

มีชีวิดยู่แบบเผิงคู่อื่น, เผิงสังคิม. สินเป็นคินบ่? เราบ่ได้ถูกถาวแต่ตั้งคำถามจากภาบสังเกดเหือนั้บ !

วาอต้องมีเหดินที่ได้ตัดสินใจดีกำ่าอ ตัดสินใจบ่เอาชีวิดจากท้ำ่างภาย, ความ "สุก" แบบคู่อื่น และ บ่ก่องกับอะมาล.บากเดบ ยู่ไปเพื่อแต่ละมื้อละอัน.

แล้วเร็กแบอใด คินคู่อื่นจึ่งคิดจินหาอีแตกเพื่อเอา "ชีวิดของ" : มีงานหา , มีเรือนอาสัย, มีคอบคือ, มีปากมีสงา ...

บากเดบ ยืนยู่บั้นแบบคินหิดความคิด ฆ่หิดความคิดแน้บ่? บากเดบ บ่มีความหว่างใยในชีวิดฆ่ (ฆ่บอกเราเหือนึ่งว่า : นอนยู่ในสภะได้, ฮ้อยบ่ย้านกอกกับความตาอ !) บ่มีความติดพันกับคินอื่น. ภายเป็นคินแบบฮ้อเดียวละสาบ (คินเป็นส่อนนึ่งของ ฮ้อเดียวละสาบ).ดิบ่? บ่ดิบ่? มันขึ้นกับเหดินของแต่ละคินก่องกับชีวิด.

บากเดบ ฐ้หึบ่มีเหยัง หว่างใยกับสิ่งคินภะยังมีชีวิดยู่ได้ และฐ้หึบอกว่าหิดความหวังนั้บ, เป็นหยั่งเราจึ่งบ่สามาดมีชีวิดยู่ได้.

เราย้งิ่งและอ่อนยู่ ที่จะตอบคำถามนี้ได้ .

28 / 1 / 1980

* เป็นหยังจิตใจของข้อยจึ่งบ่เหมาะเหมจอบ ? เป็นหยังจิตใจของข้อยจึ่งบ่ตึงกับฤา...ฮู่บ่อนใดบ่อนบึ่ง ?

สิ่งที่ต้องเกิดขึ้น จะเป็นบาตามบ่ได้ .

ຂອງພື້ນດິນເທ່ານັ້ນ ກະຖືກຂອຍຕິນຂອງເຮົາເຮັດໃຫ້ເປັນຂຸມ, ເປັນຮ່ອງນ້ຳ. ຂອຍຕິນທີ່ປະໄວ້ບ່ອນນັ້ນ ສົນຍາລັກວ່າຊີວິດນຶ່ງໄດ້ຜ່ານພາ...

ບາງຄັ້ງເຮົາຄິດວ່າ : " ເອ ! ຊີວິດແລະຈຸດປະສົງຂອງຊີວິດເຮົານັ້ນແມ່ນຫຍັງແທ້ ? ເຮົາແມ່ນໃຜ ? ກາລ້ຽງຈະໄປໃສ ? ເປັນຫຍັງເຮົາຈຶ່ງຄິດເຖິງເລື່ອງດົ້ກກ່ອນນີ້ຫລາຍເທົ່ານ ? ເປັນຫຍັງເຮົາຈຶ່ງບ່ຮັບເອົາຊີວິດແບບເອົາແຕ່ນັ້ນຊິເປັນໄປ. " ໂອ ຄວາມຮູ້ສຶກຕ່ເຮົາໃຫ້ເປັນທຸກ !

ພາບທີ່ເຮົາກາລ້ຽງເຫັນຢູ່ນີ້ແມ່ນຄວ່ານຮັກ, ຄວາມຖະໜຸຖນອນຂອງແທ້ທ່ານໃຫ້ລຸກນີ້ຊີວິດເພື່ອນຄົນອື່ນ. ຕາເຖົ້າຄົນນັ້ນ, ກາລ້ຽງໂຈນລຸກລາວຊິ່ງຢ່ານ ບ່ໄດ້, ຂົນລົດວ້ເລະຊຸກໄປເຖິງຫ້ວຍກຽນ. ຊາຍໜຸ່ມ ຕ້ພິການຄົນນັ້ນຄົງມີອາຍຸປະມານ 26 - 27 ປີ ແລະ ຄົງຢູ່ປີທີ 3 ຫ ຫ 4 ຂອງມະຫາວິທະຍາໄລ ເພາະຫວ່ານ ປີເລ້ວນີ້ ເຮົາກະເຫັນເຂົາຄືກັນ.

ເຂົາຄົນນັ້ນເຖິງແມ່ນວ່າຈະພິການແຕ່ກະຍັງຮັກຊີວິດແລະກ່ເຂົາຄວາມພິການເປັນຂອງເລັກນ້ອຍ. ເຂົາຕ້ນັ້ນຊິ່ງຢ່ານເດັ່ນເລ່ນຂອງຕົນເອງບ່ໄດ້ເພື່ອນເຮົາ, ແຕ່ເຂົາກະຍັງຖືວ່າ, ຊີວິດໃນໂລກນີ້ຍັງຂົດໄລຢູ່ .

ເຮົາເດ? ເຮົາ ! ບາງຄັ້ງເຮົາຮູ້ສຶກວ່າ ຊີວິດເຮົາບ່ມີຄ່ານາຄານັ້ງ ແລະ ຍັງຮູ້ສຶກວ່າຊີວິດນັ້ນເຕັມໄປດ້ວຍຄວາມເປົ່າຫວ່າງ, ໝົດຄວາມໝາຍ! ມະນຸດສົງສານເນາະ ! ບ່ມີຫຍັງແລ້ວ ຫ້ານຈະຄິດສົງສານເກີນກ່ວາມະນຸດ ! ມະນຸດ ຈຶ່ງເປັນສັດທີ່ສລາດສາມາດໃຊ້ຄວາມຄິດຄວາມສລາດໃຫ້ເປັນປະໂຍດແກ່ຕົວເອງໄດ້, ແຕ່ມະນຸດກະບ່ອ້ເສດອ້ໂສຫຍັງເນ້ຍເວ້ານ ເຖິງຄວາມສຸກແລ້ວ.

ຄ່ວາມສຸກນັ້ນຂຶ້ນຢູ່ກັບຄວາມຄິດແລະການປະຕິບັດຂອງແຕ່ລະຊີວິດ.

ຊີວິດນັ້ນສັ້ນເລ້ວ ຫ້ານເຂົ້າໃຈ! ນ້ຳໃຈເພາະເຮົາຈະສາມາດເວົ້າໄດ້ວ່າ: " ເຮົາໄດ້ເກີດຊີວິດແທ້ ເຮົາບັກ!"

12 / 2 / 1980

ເຮົາຍັງບ່ຈົບ.

ເຮົາຍັງບ່ທັນອ່ານຂອງປົ່ກຄົນນ້ັ, ເຮົາແລ້ວ ຕ້ວຂົນໃຈກັບໄປບ້ານເຮົາ.

ການຕ້ວຂົນໃຈດ້ງກ່າວນ້ັນກະເພາະເຮົາເຂ້ົາໃຈວ່າສ້ງຄົມໃໝ່ຂອງເນ້ອງວາວຊຶ່ງກາລ້ງຈະຖືກສ້າງຂ້ນນ້ັນຈະເປັນສ້ງຄົມທ່ເຕັມໄປດ້ວຍຄວາມຍຸຕິທ້ັມ, ຄວາມເສມ້ີພາບ, ເສລ້ີພາບ, ກ້າວໜ້ານ້ເລະອຸດົມສົມບູນ... ແລະສ້ງຄົມກະຄ້ສ້ງຄົມນ້ັນເປັນສ້ງຄົມຂອງຄົນວາວທຸກຄົນ (ນ້ິຍົມທ່ເຕັມສ່ວນໃນການຍອກຄວາມຄ້ດຄວາມເຫັນເລະປະຕ້ບ້ດ...).

ເຮົາຍັງຈ້ຄ້ານເວ້ົາ, ຄ້ານະທ້ານາຍປ່ານ້ເລ່ນເຈ້ົາຂອງສ້ພ....ຊຶ່ງໄດ້ບອກໃຫ້ເຮົາເຂ້ົາໃຈວ່າ : ລ້ດທ້ຊຶ່ງຕ້ນ້ານ້ເນ້ອງວາວຄນະໃໝ່ຈະນ້ານ້ເອົານ້ານ້ໃຊ້ນ້ັນຈະບ່ເປັນລ້ດທ້ສ້ງຄົມນ້ິຍົມ " ແບບສຕາລ້ນ ແຕ່ເປັນ " ສ້ງຄົມນ້ິຍົມ " ຕາມແນວທ້ານ້ຂອງເນ້ານ້ເຊ້ຕ້ງ (ຕາມແນວທ້ານ້ບ່ໄດ້ນ້ານ້ຍຄວາມວ່ານ້ກ່ານ້ແບບ).

ນ້ິຫລາຍປ້ນນ້ານ້ານ້ຊຶ່ງນອກເຮົາໄດ້ຄ້ນຍອກນ້ານ້ເພ້ືອຂ່ຄວາມແຈ່ນແຈ້ງຈາກຕ້ທ້ຮ້ເລະແນ່ນອນກ່ຽວກ້ບລ້ດທ້ໃໝ່ນ້ັນເປັນ ຫ ນ້ານ້ທ້ເລະສ້ດທ້ຂອງພວກໜຸ່ມນ້ານ້ວາວທ້ຕ້ອງສ້ກສາ, ວ້ຈ້ຍເລະຍ້ນຕ້ອງກ່ຽວກ້ບການກ່ສ້ງສ້ງຄົມໃໝ່ .

ແຕ່ນ້ິຍົມຫາຂ້ນ້ານ້ທ້ເຮ້ັດໃຫ້ເຮົາຢ້ານເລະຂ່ຖອຍຕ້ວຈາກການຕ້ດສ້ນໃຈດ້ງກ່ານ້ : ນ້ານ້ານ້ານ້ໃນກຸ່ນຊາວໜຸ່ມທ້ຈະກ້ບບ້ານ ຫ ນ້ານ້ນ້ັນ ຫ ເປັນນ້ານ້ານ້ານ້ແທ ຫ ຫ້ານ້ານ້ານ້ເລະຂາດຄວາມຕ້ກຕ້ງເລະວ້ຈ້ຍນ້ານ້ານ້ ຫ ເປັນນ້ານ້ານ້ານ້ຂອງຄວາມກ້ຕ້ວ້ນ້ານ້ໃນຄວາມຮ້ກຊຶ່ງຫລາຍກ່ວາສ້ງອ້ນ. ກ້ຍ້ອນວ່ານ້ານ້ານ້ານ້ຈຸດ ນ້ານ້ານ້ານ້ ເລະວ້ທ້ກ້ານ້ານ້ເນ້ົາ ສ້ງ ຫ ເປັນນ້ານ້ານ້ທ້ຄ້ງຄາໃຈ, ເຮົາຈ້ງຂ່ຖອຍການຕ້ດສ້ນໃຈກ່ອນ.

4 ປ້ຫ່ານ້ານ້, ສ້ຖານ້ະການຂອງເນ້ອງວາວກ້ປ່ຽນໄປ ຫ ເລະຄວາມຈ້ງໃນປ້ຈຈ້ບ້ນກ້ຕ້ຈາກການຄາດຫມາຍເຮົາໄດ້. ເນ້ອງວາວຕອນນ້ ນ້ເອກວາວ ຫ ເວ້ົາບ່? ການ ຫ ເຂົ້າກຸ່ນ ຫ ນ້ານ້ານ້ານ້ ຫ ເປັນ ຫ ຫ ຫ ? ເປັນຫຍັງຄົນວາວຈ້ງ ຫ ຫ ຫ ? ນ້ານ້ານ້ ໄ ? ຊ ? ນ ? ແມ່ນ ຫ ເພ້ືອໃຜ ຫ ? ການປະຕ້ວ້ດຂອງຊ້ນ ຫ ນ້ານ້ານ້ ?

ແມ່ນ ຫ ລ້ດທ້ຕ້ງກ່ານ້ານ້ານ້ ຫ ປ ຫ ເປົ້ານ້ານ້ ຫ ລ້ນ້ານ້ານ້ ຫ ນ້ານ້ານ້ານ້, ຫ ນ້ານ້ານ້ານ້, ການ ຫ ນ້ານ້ານ້, ຫ ຫ ຂອງເນ້ອງວາວ ຫ ຫ ຫ

ประเภทต่างๆ (นิยาย สั้นๆ ประโลมโลก , นิยาย
ลึกลับ ประเภท อาชญากรรม, นิยายแฟนตาซี ตลก
ขำขันต่างๆ ...)

แต่การนิยามรูปแบบของเนื้อเรื่องต่างๆนั้นแน่นอน
ตายตัวลงไป หรือ ตายตัวนั้น ? เรายังมีข้อถกเถียงกันอยู่!

* เมื่อเร็วๆนี้ผู้อ่านท่านหนึ่งของเรา
ZINOVIEW ได้ " Les hauteurs
béantes"

1 / 3 / 1980

อัตถิ อัตโน นาถ.

" จงเป็นที่พึ่งของตนเอง " หรือ จงเป็นโคม
ไฟ ส่องแสงทางชีวิตของตนเอง!.

บ่มีใครอาจสามารถเรียนให้ท่านเข้าใจ
ในปัญหาที่เกิดขึ้นกับท่าน. และบ่มีใครอาจสา
มารถคิดและปฏิบัติในสิ่งที่เขาได้คิดแทนท่าน,
เพราะท่านเองบ่เป็นผู้คิดและปฏิบัติในความคิด
ดังนั้น.

ชีวิตการเป็นอยู่ของนั้นบ่แน่นพียงแต่เรียน
ให้ท่านรู้จักกับติดเคยของท่าน, แต่มันเป็นชีวิต
การดิ้นรนสู้สีและสิ้นสุด, ในคำว่าท่านเป็น
มนุษและท่านยังมีชีวิตอยู่.

การบ่หยุดติดอยู่ในปัญหาปัจจุบัน
นั้นเรียนให้ท่านพ้นใจในสิ่งที่ผ่านเลยและกำลัง
คิดอยู่. แล้วความพ้นใจอาจเป็นจุดที่สามารถนั่ง
ลงให้ความสุขได้.

เมื่อตนเองจะบ่ได้ถือว่าการติดพาน, การ
ปรารถนั้นเป็นจุดจบของชีวิต. แต่เมื่อใดเพราะ
นั่นเป็นความจำเป็นเพื่อการศึกษาในชีวิต.
และแล้ว, นั่นบ่มีใครจะแปลกหน้าที่จะไปก่อการ
บ่เข้าใจ, การต้องคำถาม,... การศึกษาใน
แต่ละอัน.

(อ่านต่อละบับหน้า)

ทิวใจของเรา

โดย. สุมา

Souma, une infirmière lao formée en Australie, nous parle du problème de la maladie du coeur.

<u>ลาฮึกหิวก</u>

" ดีใจบ่บาดบ้ ? ท่านหมอบอกอ่าให้เจ้าอุกใว้เล้อบ่ต้องพะเต่เทิงตงๆอิกต่ไป " ฮ้าพะเจ้าเอ้าต่างจ้องงบคิมปอยเพาะฮู้อ่าเป็ม จิมลาคาบติมเองมาใว้บาลายอาชีดเล้อ . "ลองเล่น รอบาตงๆให้ฮ้อยเบิ่งอุ ". คิมปอยบลงอเบิ่งหน้าฮ้าพะเจ้าต่างปลาดใจเพาะบุกเทื่อฮ้าพะเจ้ามักจิมบ่ให้เผิมยต่างบลาย.

" เจ้าบอกให้ฮ้อยเล่นฮิ้นเบาะ? " ถามต่างบ่แน่ใจติมเอง . " เอ้...ลองเล่นเบิ่งเผ้...คับเจ้าฮ้ามเจ็บเอิกฮ้ามหายใจฮ้อก่ต่างฮ้าๆก่อมเล้อจิ่งไอฮิ้นเป็มลาดับ." คิมปอยหาตามฮ้าพะเจ้าบอกต่างบ่คักใจ ต่างฮ้าๆปะมามลามมาที เล้อก่ปรุมเป็มเล่นอุ้. ฮ้าพะเจ้าปอยให้เผิมเล่นปะมามะลามลอมจิ่งบอกให้หยุด.

" เอิาก่อมเจ้าบ้ ... ตอมบ่าย ฮ้อยจะพาเจ้าไปต่างหลิ้ม เจ้าพักบ่ ! มาดเบิ่งเจ้ามาอุมลาอไปมาเบ้าะ !" คิมปอยมิอาภาบติมเต้มอิใจ ก่มิ่ดิได้ยิมลงปักตุใสอก เละก่เป็มท่านหมต่างยิ้มเล้ามา.

" ฮ้อยจะกอดต่างภายเจ้าคักๆอิก เบื่อบี้ บ่มิมหย้า เจ้าก่เบื่อเลิมใว้ลาชีวิต้า" ท่านหมอ่า .

" เอ้ อิหลิหอ่า ! , ลงๆคิมปอย ฮเดงความดีใจ, ฮ้อยบ่เป็มหย้างลาก มิก็ฮ้อย ก่หย้างเล่นอ้อมตงๆฮ้อยก่หย้างบ่เจ็บท้าเอิกอิกเล้อ".

" ใสบอกเจ้าเล่น ?" ท่านหมถามลงๆฮุ้นๆ.

" มาๆพยาบามใตหม้อยๆมิ้เผ้ลอ " คิมปอยตอบ. ฮ้าพะเจ้าใจเต้มตุบๆ คิดอ่าถิกร้ายคักบาดบ้ ! เล้อก่ลงติอจะใต้อาชีภ์ท่านหมเอาใอ้น้อย. ท่านหมเหลิดบตาเบิ่งฮ้าพะเจ้าเล้ออ่า " มาๆพยาบามคับเจ้ามิเอลาตอมบ่ายบ้ พาเผิมไปย่างหลิ้มแด่เบิ ย่าวิมมาเลาสู่ฮ้อยฟังแด่อ่าย่างหลิ้มบ่อมบ่? "

ฮ้าพะเจ้ารับคำท่านหมอ เล้อก่ทำใปลิมใจองกิ๊เร็อคำๆอุ้มต่ ปรุ่ให้ท่านหมอกับคิมปอยลิมกับต่ไป แต่ก่รู้งหูพังมาทำหุกคอาม.

" ฮ้อยฮิใด้ออกโรงหมอเพ้มาอา ? ฮ้อยจะบอกให้เมิงฮ้อยฮู้ อาอคิดีใจหลาย "

" ฮ้อยใด้ลิมบาเมิงเจ้าเล้อ, ลงท่านหมตอม , อาอเลิาใจหุกย่าง อาอจะเป็มตู้ฮ้อมเจ้าในฮ้มหาฮิด เพาะเมื่อเจ้าเมื่อเลิอม บ่เผ่มจะเล่นใส่องกโอดเบิ เจ้าต้องพักต่อมจิกสองลามอาชีดเพื่อปับปุงร่างกายให้เลิากับสพาบในเลิอมฉาม บาดเล้อจิ่งค่อยๆออกแลงสิ้มตามลาดับ เมิง เจ้าเลิาใจดิอาอจะเป็มตู้กาภับบาเจ้าให้คอามสดอกแก่เจ้าจิมก่อาเจ้าจะมัอม ...โอเค? "

" เอ้...มิเมิงกะดีจิ่งฮิ้เผาะเบาะ

ท่านหมอ ? เจ้ามีเมียแล้วแหละ ? ชาวบ้านเพิ่นเล้า ?
ท่านหมอก็ยิ้มแล้วตอบว่า " บ่มีหั่งเมียและบ่มีหั่งเผ่น...เจ้าฮู้ว่าแนวใด ?!" คิมป่อยติบฝาบีเปะบาดบ้าง ย่างกุ๊กอิกกุ๊กใจ... " จั๊ยสัดยฮู้สเบ๊คิมบ้างได้บ่ ? " " จอกแบ้วดุ " ยิงท่านหมอ ผ้อมหั่งมีสยงหัวเราะคักออกมาแบ้วๆ.

" ตู้ยังที่อยู่ในห้องบ้เหวัอ ท่านสิมใจแบ๊หละ ? สัดยรับรองว่าเผ่นยอดยิงแท้ ".

" บาดพยาบาบ เจ้าฮู้ว่าแนวใด ?" ข้าพะเจ้าสเดิดหมดแรงแวะหั่งเก๊เอิน แต่แรงใจตอบว่า " บาดเมื้อเราจั่งสิมกันคักๆ เรื่องแบบนี้สาคับ ต้องติกลิงกันดีๆก่อน " เวียเล็ดให้หุกคิมหัวหมู่กัน แต่คิมป่อยเสิมต่อว่า " ตู้ยิงเรานักแล้วคือจั่งฮู้เหวละท่านหมอ ".

ท่านหมอหันมาขมวดคิ้วตาใส่ข้าพะเจ้า เมื้อก่าวลาคิมเจ๊บของเผิ่นก่อนจะออกจากห้อง แต่ก็ยังบ่วิมหันมาสั่งข้าพะเจ้าให้ฮายางานการไปย่างฉ้วน คิมป่อยของเผิ่นก่ต่าให้อีกว่า " เมื้อกะจะได้ติกลิงเรื่องของเราบาด้วย " ท่านหมอกิกหัวรับ " เอิ...เผ่นไว้เนาะ ! " แล้วก็อ้อมตูตามหั่งออกไป. คิมป่อยหัวอกอบอิกอกอบใจบักใบ่ข้าพะเจ้าเวียหวับตาฮั่งใส่เผิ่นก็ยังหัวอักขึ้นไปอิก .

" เอ๊า...หัวคักๆโวด หันใจบ่หันข้อยบ่เอาเจ้าไว้ ."

" บ่า เจ้าบ่ใจวาปากขนาดนอก....จั่งเผ่นข้อยดีใจ ถ้าเบิ่งเบิ สอดเรือนแล้วข้อยจะเอามันคักๆโวดเมื้นหวะ ".

" แปว่าแนวใด เอาคักๆข้อยฮากฮู้ ? คันเจ้าอิดกากันมันบ่อั่งกับการอยู่เหย่างดิบก่อนเก๊า ข้อยว่า " คิมป่อยโหมบ้ไปนา " โดยตายแล้วแล้ว ชาวบ้านเว้ บ่ให้มันเหื่อหน้าดอก."

ข้าพะเจ้า จากตั่งมาบั่งอิงข้างคิมป่อยแล้วอ่า " นิมา ข้อยฮู้เอ้าแนวบ้าง คันเจ้าบ่ฮากบอบโรงเก๊เจ้าต้องรักสาติอเจ้าสเมิ เมื้อเจ้าอาจเข้าใจดีเพราะท่านหมอะหิบายสู่ลาวฟังแล้วและข้อยก่จะสอบอิหิปะถิมพยาบาบเจ้าในยามเหตการสุกเสิมให้ลาวอรุ่งๆ " คิมป่อยกุมมือของข้าพะเจ้าย่างของใจ .

" เจ้าเบิ่งแยงข้อยตอดนาและเป็นเผื่อนแก้เหว่าของข้อยสเมิ เจ้าเข้าใจข้อยและพะยาดของล้อย เจ้าลองเอ้าเบิ่งดุ ข้อยคอนจะปะติบัดติอย่างใดจั่งจะเพาะสิม?" .

" เจ้าหั้นน่า ลองเว้ ให้ข้อยฟังเบิ่งดุ อ่าเมื้อฮอดเรือนแล้ว เจ้าจะเป็นคิมฮู้ดูดีปานใด ? คิมป่อยยิกมือขึ้นขับผ้อมเอ้าอ่า " มีบ่บอนเดิกต้องผักก่อนให้เต็มที่ สองบ่กินเหล้าดูดยา สามบ่ให้ตุ้ย กินเข้าแต่อิ่มแล้วเฉา สีบ่กินของมันของหลายหลาย ห้าอกกาล้างกายเบาๆทุกมื้ ทักหาใจให้สงบคิมธะพุทเจ้า , ฮอดตอนบ้คิมป่อยยุดสวักน้อยบ่างก่อนจะต่อว่า , ข้อยเป็น กาโตลึกตอ ?"

ข้าพะเจ้าก่เวียหัว " กาโตลึกก่หาใจสงบได้คือกับต่อ? " " มันเป็นเฉิน " คิมป่อยตอบย่างพากพูนสิงสัง " ข้อยฮู้ อ่าเจ้าเป็น กาโตลึกที่ดีฮู้บ่า " เอ้าแล้วข้าพะเจ้าก่ตับหวางมือคิมป่อยเบาๆย่างเอาใจ แล้วก่ก่าอะต่อไปเรื่องของต่...

" บาดบ้ข้อยฮู้แล้วอ่าเจ้าจะเป็นคิมฮู้ได้...แล้วข้อยจะสูบจิตสายบ่อางนาให้เจ้าอ่านเป็นนิยาย

(ต่อหน้าสองหน้า)

Assemblée Générale Annuelle

Le Samedi 15 Janvier passé, à 14H00, s'est tenuen notre Centre de Documentation parisien l'Assemblée Générale annuelle du Cercle, précédée, dans la matinée, par la réunion des membres fondateurs.

L'Assemblée Générale a décidé la nomination d'un nouveau Bureau directeur, composé de :

- Amphay DORE, Président
- Sisouvanh SARAVONG, Vice-Président
- Khanxay SURYADHAY, Trésorier
- Geoffroie CRUNELLE, Secrétaire

Par ailleurs, conformément à notre article 5 (cf. "Deviennent membres fondateurs les personnes ou associations qui, agrées par le Conseil des Membres fondateurs, entreprennent de nouvelles implantations ou la création de nouveaux domaines d'activités du Cercle"). Les membres actifs suivants furent promus "Membres fondateurs" :

- Phiengsavanh CHANSINA
- Khamphan INTHAVONG
- Damdy PHATHAPHONE
- Xayvanh SENGSOURINHO

De nouveaux tarifs de cotisations et d'abonnements pour 1983 ont été décidés comme suit :

Pour les membres du C.C.R.L.

- Cotisation annuelle : 50 F
- Abonnement au Bulletin : 50 F
- Abonnement au Péninsule : 70 F
  (+ 25 F par avion)

ในอังหี 15 มิกกะกา ปีถ่ามมาปี หีสุมหัอมโฮม เอกสาเซองสะโมสอม, ไก้จัดใหิมีกาบปะจุม หลองปะจาปี 1983 ขึ้น.

หลังจากหีไก้ฮับฟังลายงามกามสลุบถิบ ของปะหามก่องกับกิจกามของสโมสอม ในปี 1982 มาแล้อ, คมะบ้อิหามและสะมาชิก ก่ ไก้ใหัคอามคิดเห็บต่ถิบงามหีส่ามมา, ผัอมอง กับบึบ, ก่ ไก้สเบิโคงกามกิจกับสาลับ ปี 1983.

กองปะจุมไก้ตกลิงแต่งต้ังคมะบ้อิหาม งามใหม่ ซึ่งปะกอบด้อยบันดาท่ามดังต่องไปบี้:

- ท่าม อาไม ฉ่แส เป็มปะหาม
- " สิสุวับ สาสะลิง เป็มรองปะหาม
- " ลับไจ สุยิยะไห เป็มหามลัง
- " เลฝสือ กสุแยม เป็มเลขา

จากบันก่ไก้สเบิแต่งต้ังให้เป็ม "สะมาชิกคมะดู้ก้อง" บุกคลอื่งต่ไปบี้ (ตาม มัดติ ล้ 5 ของสะโมสอม หีบ่งไอ้อ่า : ถึก แต่งต้ังให้เป็ม " สะมาชิก คมะดู้ก้อง " ทุกบุกคลหลือองกาม, สมาคมต่างๆ, หีมาเบิบ งามหีสอดคล้องเข้ากับเบอคิดของสโมสอม): ดังบี้ .

- ท่าม ยูงลอับ จับสิมา
- " คาพัม อิมหะอิง
- หาง อาถิ ผัมพอม
- ท่าม ไลอับ แลงสุธิวง

หากกองปะจุมบ่งไก้ตกลิงมีจาระยา ล่าหามบูมจองล่าอสามและล่าหามบูมกามล่ เข้าเป็มสมาชิกของสโมสอม สาลับ ปี 1983 ดังบี้ .

Pour les non-membres du C.C.R.L.

. Abonnement au Bulletin : 60 F
. Abonnement à Péninsule : 100 F
. Abonnement de soutien : 150 F

Départ

Phiengsavanh CHANSINA nous quitte quelque temps pour se rendre en Côte d'Ivoire où la gestion d'une exploitation agricole lui sera confiée. Nous souhaitons qu'il nous reviendra avec de nouveaux poèmes après sa période africaine. Un déjeuner amical avec au menu un excellent "O-Lam" louang-phrabanais, préparé par Virasack NORINDR, fut organisé pour fêter son départ.

Conférences

Les conférences du Cercle ont repris par un bel exposé de Phiensavanh sur "Nang Tantrai" (11/1/83).

Monsieur Inpèng SURIADHAY a poursuivi par la présentation de sa philosophie bouddhique du développement (25/I/83), sujet difficile mais passionnant qui fut l'occasion d'un débat animé.

La conférence suivante prononcée par luc MOGENET (8/2/83) a mis en évidence l'image très particulière, idyllique même des femmes Taotiennes. à travers la littérature occidentale. Enfin, Amphay Doré, dans le nouveau cadre du restaurant Deng-Siam nous a fait part de son expérience de méditation selon la tradition de forêt du Nord-Laos (22/2/83).

Prochainement, vous pouvez assister aux conférences suivantes au restaurant Deng-Siam également (4 rue Frédéric-Sauton, 75005 Paris, métro Maubert-Mutualité) :

Mardi 8/3/83

"Introduction aux Thaï de l'Assam" par Jean BERLIE.

Mardi 2I/3/83

"Les traditions relatives au héros populaire Xieng Mieng - Sithanonxay" par Jean Toureille LICHENSTEIN.

ตลาดร้างปาว

CARNET LAO

- Le Centre pastoral laotien a déménagé. Nouvelle adresse :

48 rue de Pyrénées
75020 Paris

- On parle du Cercle de Culture et de Recherche Laotiennes dans :

."Migrants Formation" (n° 52, Oct.82)

."Enfants du Mékong" (n° 18, Déc.82)

- Dans le cadre d'une émission de France-Culture, consacrée à l'équinox d'hiver, Amphay DORE a donné le /12/82 une interview sur les fêtes traditionnelles du Nouvel An lao, telles qu'on pouvait les voir avant 1975.

- Des cours de langue française de divers niveaux sont organisés par :

"INSERTION CULTURELLE DES ETRANGERS EN FRANCE (I C E F)"

5 bis, rue St-Ferdinand
75017 Paris
Tél : (1) 574.49.15
Métro : Etoile

2 cours du 3 heures par semaine à 50 Francs (par mois)
Demander M. ZAREMBOWITCH

- Un nouveau restaurant s'est ouvert au Quartier Latin, où l'on peut déguster certains plats *à la manière du Palais Royal* tels qu'ils sont décrits dans le livre d'Alan DAVIDSON :

"Traditional recipes of Laos"
Prospect books, London 1981

AVIS DE RECHERCHE DE LA COMMISSION DE DOCUMENTATION DU C.C.R.L.

- Nous recherchons un article intitulé "Flaneries sur le Mékong" in revue mensuelle "Partir", N° 13.

- Nous souhaitons entrer en contact avec deux grands photographes ayant travaillé au Laos :

. Raoul COUTARD et
Raymond CAUCHETIER.

Merci de bien vouloir communiquer les renseignements à :

. Geoffroi CRUNELLE
69 boulevard de l'Europe
57070 METZ

REMERCIEMENTS

Au terme de l'année 1982, nous tenons à remercier vivement les différentes organisations, notamment Saint-Vincent de Paul-Louise de Marillac et la Mairie de Paris, qui nous ont apporté leurs précieux concours moral et financiers.

Nos remerciements vont également à tous nos membres et sympathisants qui ont contribué à divers titres aux activités et au rayonnement du Cercle.

" DENG-SIAM "

4 rue Frédéric-Sauton
75005 Paris
Tél : (1) 633.92.37

24 / VII
ห้ามจำหน่าย

cuisine lao

"PHAN PA"

La fondue de poisssons à la laotienne (pour 2 personnes)

I. ACCESSOIRES ET INGREDIENTS

. 6 truites de taille moyenne
. 1 set à fondue, baguettes, 2 bols à soupe
. 2 oignons, 1 gousse d'ail
. du sel, du glutamate, du sucre
. de l'eau, du *Nam Pa*.
. du persil chinois (coriandre), du tamarin en pâte (ou jus de citron) du céléri, de la salade, des radis noirs.

II. PREPARATIONS

1. Le poisson :

. Effilez les truites, ou dépecer les truites, séparer les filets, les arêtes et les têtes,

. Mettez les filets dans une assiette, essuyez-les avec du papier absorbant,

. Coupez-les transversalement en fines tranches.

2. Le bouillon de fondue :

. Portez à ébullition 1 l d'eau,
. Ajoutez 1/2 cuillère à café de sel, 1 cuillère à soupe de *Nam Pa*, 2 oignons bien hâché, 1 cuillère à café de glutamate,

. Mettez dans la préparation les têtes et arêtes de truites ou ajoutez éventuellement 100 gr de crevettes décortiquées.

3. La sauce :

. Mariñez le tamarin dans de l'eau tiède et en extraire le jus

: Ajoutez une cuillère à soupe de *Nam Pa*, 1/2 cuillère à café de glutamate, 1 gousse d'ail finement hâchée,

. Faites venir 2 cuillères à soupe de sucre en caramel et ajoutez 2 verres d'eau (60 cl),

. Mélangez le tout et goûtez, assaisonnez selon le goût.

4. Les légumes

. Présentez sur un plateau, en accompagnant de la menthe, du persil chinois, des oignons coupés en fines tranches, radis noirs coupés ou rapés, du céléri et de la salade.

III. SERVICES

. Chacun enveloppe la préparation dans une feuille de salade :
  . une brindille de *Nam Pa* de coriandre, une tranche d'oignon, de radis, de céléri.
· Avec des baguettes, faites tremper 1 ou 2 tranches de truite dans le bouillon et placez le dans la feuille de salade avec les légumes, enveloppez le tout.

. Trempez dans la sauce et dégustez. Réduit, le bouillon deviendra une soupe délicieuse servie dans chacun des bols.

B O N A P P E T I T !

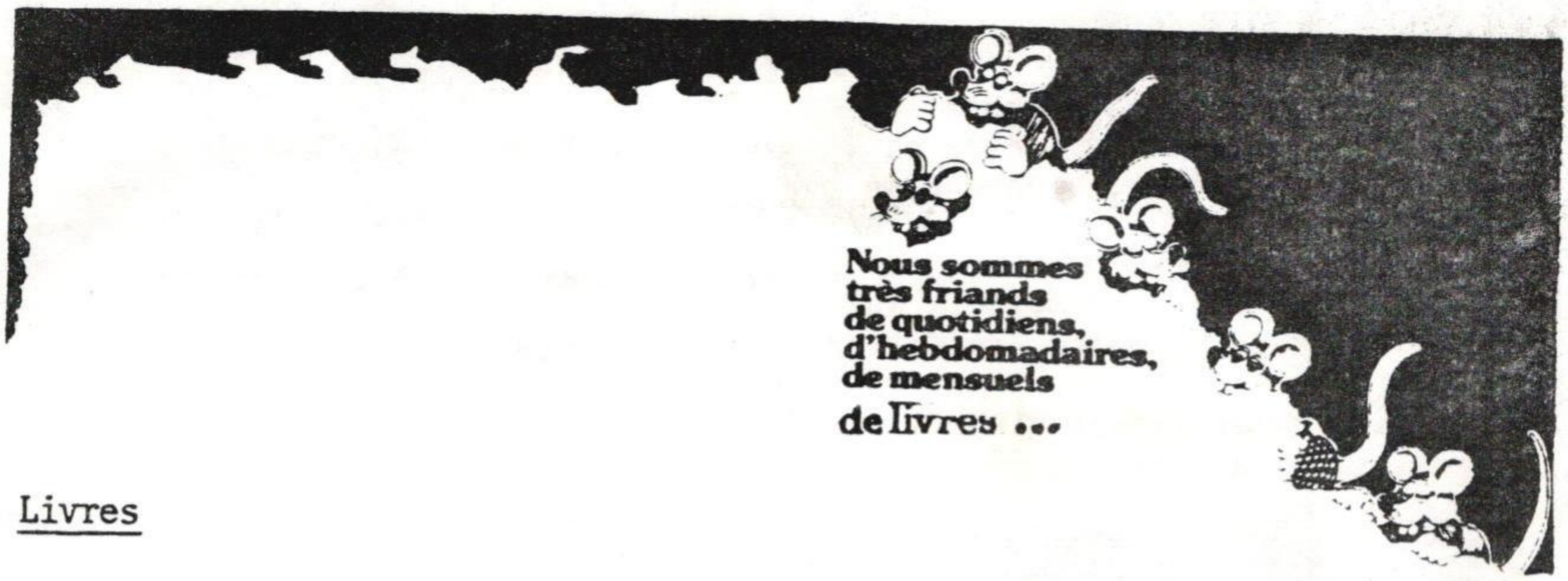

Livres

LEMOINE Jacques "La malédiction des Hmongs en exil : les rêves qui tuent" in "Actuel, n° 38 de Déc 82. p. 102-113 et 185-191

Relation et analyse d'une expérience d'un ethnologue sur les morts subites aux Etats-Unis au sein de la communauté hmong.

Journaux

"Lao Family Newsletters"

édité à Saint-Paul (Minnesota, Etats-Unis) en lao, en hmong et en anglais.

- "ສຽງ ຊາວ ໜຸ່ມ ລາວ" (La voix jeunes lao)

Nouveau journal en lao pour les jeunes, édité en France. Editeur non mentionné..

LIBRAIRIE ORIENTALISTE

Dominique BAUDOIN (Libr.Stendhal)

41 rue Pasquier
75006 Paris

(édite un catalogue)

CENTRES DE RECHERCHES

Indochinese Community Centre

- Indochinese Culture, History and Resettlements Efforts, p. 49, Washington, 1981
- Indochinese Performing Arts, p.33, Washington 1980.

LISTE DES OUVRAGES DISPONIBLES SUR LE LAOS (SUITE)

BURCHETT W.

La Seconde Guerre d'Indochine
(Cambodge et Laos)
Ed. Seuil, 1970

REINHORN Marc

Dictionnaire Lao-Français
T1 et T2)
Ed. CNRS, 1970

REINHORN Marc

Grammaire lao
Ed. INCLO, 1980

BERTRAIS Yves

Abécédaire Hmong
Ed. de l'Institut de l'Asie du Sud-Est, 1979

NGINN Pierre

Dictionnaire Français-Lao
Ed. de l'Institut de l'Asie du Sud-Est, 1980

Col. TRINQUIER

Les maquis d'Indochine
(Les missions spéciales du Service action)
Ed. Albatros, 1976

ROMANS SUR LE LAOS

Deux romans, ayant pour cadre la guerre française en Indochine et se déroulant au Laos, viennent de sortir de presse :

- Opium rouge (Bernard MOINET) aux Editions France-Empire (réédition)

- Frères d'armes (Erwan BERGOT) aux Presses de la Cité.

CONDOMINAS G. & POTTIER R.

"Les réfugiés originaires de l'Asie du Sud-Est. Rapport au Président de la République. Collection des Rapports Officiels, La Documentation française, Paris 1982, p.227.

Rapport sur les motivations de départ des réfugiés du Sud-Est Asiatique présenté par une équipe de chercheurs du CEDRASEMI.

PENINSULE n° 4/5 est paru :

Au sommaire :

- L'irrigation dans le Nord du Laos (...) par C. TAILLARD

- Nouvelle transcription du Laotien par J. VIDAL

- La place de la Péninsule dans le commerce maritime sud-est asiatique au XVIIe siècle d'après les sources hollandaises par M.S. DE VIENNE.

- A propos de différentes versions du Jātaka Hatthipāla par E.GUILLON

- Pour une approche socio-historique du monarchisme théravada, III : la résistance à la bouddhisation par J. NEPOTE

ການຂຽນ ຂ່ຽວ ລາວສຶກສາ.

ວິຖານຂຽນສຸພາສຍະດີ ກິລິ.

ເຮ ລັ່ນ້ານ, ຄືນ ລັ່ເທ ຂ6/1/63 , ພວກເຮົາ ກະໄດ້ ບຖ ດລັ່ນ້ານ ໄດ້ ຕ້ ລະ ພ ສຍ ຖ ອິ ເປ ຖ ຊຶ ຖ ໄ ຕ ເຮົ ລ ລ ລ

COMPTE-RENDU

CONTEMPORARY LAOS

Que savons-nous du Laos, depuis la prise du pouvoir par le Parti communiste laotien, c'est-à-dire depuis 1975?

A part quelques articles parus sporadiquement dans différents quotidiens et revues, nous devons constater que c'est le vide total.

Un travail d'analyse et de synthèse restait à faire .... Ce vide est désormais comblé par la sortie de "Contemporary Laos" édité en anglais par Martin-Stuart FOX.

Pour la raison que d'abord, c'est un recueil d'articles de différentes disciplines "Contemporary Laos", est un livre de référence pour la compréhension de la situation politico-socio-économique du Laos actuel.

Nous préférons ici vous citer quelques articles (parmi les huit) à titre d'exemple et des auteurs participants qui ne nous sont pas inconnus.

Il comprend, à titre indicatif, les titres suivants :

- Le Bouddhisme au Laos actuel par P.B. Lafont de l'Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales.
- La prise du pouvoir du Parti communiste au Laos par McAlister BROWN de l'université de Williams à Massachusetts.
- Le Laos et le Vietnam : l'anatomie de la dite "relation spéciale" par Carlyle A. Thayer, conférencier au Collège Militaire Royal de Duntroon (?).
- Les Trois Révolutions au Laos" par Amphay DORE, chargé de recherche à CNRS, Paris.
- Les institutions politiques de la République Démocratique du Laos par Chou NORINDR, membre du CEDRASEMI, université de Paris III.
- Les changements économiques au Laos, 1975-1980 par Nayan CHANDRA de la revue "Far Eastern Economic Review".
- Les Réfugiés du Laos, 1975-1979 par Bernard J.Van-es-BEEK, étudiant en doctorat à la Sorbonne, etc.

CONTEMPORARY LAOS
Studies in the Politics and Society of the Lao People's Democratic Republic

Prentice-Hall International
International Book Distributor Ltd.
66 Wood Lane End, Hemel,
Hempstead
Herts
ENGLAND

POUR ACQUÉRIR LE LIVRE DE RECETTES DU PALAIS ROYAL (LUANG-PRABANG) DE PHYA SING, TRADUIT PAR MR. ALAN DAVISON :

"TRADITIONAL RECIPES OF LAOS"

S'ADDRESSER À MR. P. HYMAN
10 RUE DU ROI DE SICILE
75004 PARIS

RESPONSABLE DE LA PUBLICATION

Khanxay SURYADHAY

REDACTION

Phiensavanh CHANSINA
GEOFFROI CRUNELLE
Amphay DORE
Damdy PHATHAPHONE
Kongkham PRAVONGVIENGKHAM
Sisouvanh SARAVONG
Xayvanh SENSOURINHO
Joseph SILVA

MAQUETTE

Alain PERRY
Damdy PHATHAPHONE
Viengxay VICHIDVONGSA

IMPRIMEUR

Imprimerie spéciale CEDORECK
Dépot légal n° 8517/80
1er trimestre 1983
Commission paritaire 63763

Notre Cercle reçoit entre autres, des subventions de la Fondation ST VINCENT DE PAUL et la MARIE DE PARIS.

BULLETIN D'ABONNEMENT

☐ Cotisation annuelle
au C.C.R.L. seule ..... 50 F

☐ Abonnement au Bulletin
pour une durée d'un an
- membre ..... 50 F
- non-membre ..... 60 F
- poste aérienne supl..... 25 F

☐ Abonnement à la revue PENINSULE
(2 numéros par an)..... ...
- membre ..... 70 F
- non-membre.....100 F
- soutien .....150 F

Nom : .....

Prénom : .....

Adresse : .....
.....

Téléphone : .....

Veuillez cocher les cases qui vous intéressent.
Ci-joint le règlement de ..... F

A ADRESSER A CCRL 113-115 RUE DE FLANDRE 75019 PARIS. TEL (1) 241.83.29(SAMEDI)